

Linnéuniversitetet

Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats i Statsvetenskap III, 15 hp

Att konstruera nya normer för humanitär intervention

Ansvaret att skydda och interventionen i Libyen

*Författare: Viktor Alvan Ahlinder
Handledare: Gunnar Hansson
Termin: VT11
Kurskod 2SK300*

ABSTRACT

The question of how international norms influence state behaviour is contested in the study of International Relations. This essay investigates how the norm of the responsibility to protect (R2P) has influenced the view and practice of humanitarian intervention. This is done by applying constructivist theory of norm-development in international relations on R2P and the first case of actual implementation of R2P: the Intervention in Libya 2011. This essay argues that R2P is in the early stages of norm development. R2P has influenced the intervention in Libya as legitimation in the international society and in the functions and practical details of the intervention. However R2P is still an emerging norm and successful implementation of R2P in Libya may have consequences for the future of the norm and for how the international community functions when confronting crimes against humanity. Nonetheless, R2P faces serious challenges in how the international community interacts through the United Nations Security Council. Even if there are indications of growing international acceptance of R2P there is still much to be decided.

Keywords: *International Norms, The Responsibility to Protect, R2P, humanitarian intervention, The Intervention in Libya 2011, The United Nations Security Council*

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.1.1 Begrepp och deras användning	4
1.2 Syfte	4
1.3 Perspektiv	5
1.3.1 Två Villkor för Humanitär Intervention	5
1.3.2 Två Möjliga Perspektiv	6
1.3.3 Villkor, perspektiv och teori	7
1.4 Problemdiskussion & Frågeformulering	8
1.4.1 Problemområde	8
1.4.2 Frågeställning	8
1.4.3 Tidigare Forskning	9
1.5 Metod	9
1.5.1 Tillvägagångssätt	9
1.5.2 Material, Urval & Materialproblem	11
1.5.3 Avgränsningar	11
1.5.4 Disposition	12
2. Teori	13
2.1 Konstruktivism	13
2.1.1 Aktörer, Intressen & Identitet	14
2.1.2 Aktörskap & Lämplighetens logik	15
2.2 Normers betydelse för Internationella relationer	15
2.2.1 Normers utveckling	17
3. R2P - Normförändring inom Humanitär Intervention	20
3.1 Ansvar att Skydda, R2P och The Responsibility to Protect	20
3.1.1 R2P kontra Icke-inblandning & Suveränitet.	21
3.2 R2P i FN.	22
3.2.1 R2P och praktisk implementering genom FN	23
4. Interventionen i Libyen 2011	25
4.1 Situationen i Libyen och internationellt svar	25
4.2 R2P & Libyen i säkerhetsrådet: Resolutioner & Möten	26
4.2.1 Resolution 1970	27
4.2.2 Resolution 1973	28
5. Analys	30
5.1 R2Ps utveckling och möjligheter fram till interventionen i Libyen	30
5.2 R2P i och med Libyen	31
5.3 interventionen i Libyen & R2P	33
6. Slutsatser, Vidare Forskning & Sammanfattning	36
6.1 Slutsatser	36
6.2 Vidare forskning	39
6.3 Sammanfattning	39
Källförteckning	41

1. Inledning

Detta kapitel är en introduktion till uppsatsen, det förklarar valet av uppsatsens problemområde och teoriperspektiv. Här förklaras uppsatsens frågeställning och dess syfte samt anknyter till tidigare forskning. Kapitlet redogör även för hur det praktiska arbetet med uppsatsen gått till genom ett metodavsnitt.

1.1 Bakgrund

Under tre månader 1994 pågick ett folkmord i Rwanda medan det internationella samfundet stod hjälplöst och såg på. Händelserna i Rwanda väckte starka reaktioner och kritik mot ett tillsynes handlingsförlamat FN och dess medlemsstaters ovilja till att ingripa när det verkligen behövdes. När det slutligen kom en kraftfull reaktion från det internationella samfundet, var det i mångas ögon redan för sent: 800 000 människor hade mördats och internationellt fredsarbete genom FN hade förlorat en stor del av sin trovärdighet.

Rwanda och flera andra katastrofer under 1990-talet väckte frågor om hur det internationella samfundet och dess medlemsstater bör agera vid allvarliga brott mot mänskligheten. Humanitär intervention sågs ofta på med misstänksamhet och ansågs vara ett sätt för starka stater att öka sitt inflytande i svagare stater och var därför ett hot mot den internationella ordningen. Rapporten *The Responsibility to Protect* från International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS) kom 2001 och var ett viktigt inlägg i debatten om humanitär intervention. Rapporten innehåller ett normativt ramverk om hur det internationella samfundet bör agera vid brott mot mänskligheten och var ämnad att skapa konsensus och mjuka upp debatten om humanitär intervention. Det förhållningssätt som kom till uttryck i *The Responsibility to Protect* kallas ofta för R2P. Trots att R2P officiellt har accepterats av FNs generalförsamling och många humanitära kriser har lyfts fram som lämpliga för R2P hade den inte använts i interventionsammanhang, tills interventionen i Libyen i mars 2011.

De första månaderna av 2011 präglades av oroligheter och demonstrationer i flera länder i Nordafrika och Mellanöstern. Medborgare gick ut på gatorna för att demonstrera mot auktoritära ledare och krävde övergångar mot mer demokratiska samhällen. I Libyen gick protester mot ledaren Muammar Gaddafi från demonstrationer till ett inbördeskrig med FN-inblandning under en knapp månad. Rapporter kom från flera håll om den libyska regimens brott mot mänskliga rättigheter och storskaligt dödande av demonstranter och civila. Den humanitära situationen i Libyen lyftes fram

som ett tillfälle att använda R2P. Den FN sanktionerade militära interventionen i Libyen startade den 19 mars. De resolutioner i FNs säkerhetsråd om situationen i Libyen som leder fram till den militära interventionen och ger den mandat innehåller inslag av R2P. Frågorna med interventionen i Libyen är många, både för diskussionen kring humanitär intervention och normers påverkan på staters agerande.

1.1.1 Begrepp och deras användning

Uppsatsen använder många begrepp som är anknutna till Internationella Relationer och Humanitär Intervention. Här förklaras begreppen och dess användning i uppsatsen, detta för att underlätta för läsningen och för att undvika mångtydighet och vaghet.

“**Humanitär intervention**” syftar i uppsatsen på när en stat eller en grupp av stater ingriper militärt i en annan stats territorium för att beskydda en befolkning som inte tillhör dem själva. Intervention i sig kan inbegripa mycket; allt från sanktioner och uttalanden till handlingar som militär invasion, men då “humanitär intervention” används syftar det till militär intervention när inte annat uttalas. Mycket utrymme kommer också ges **R2P** med detta menas den norm som kommer till uttryck i ICISS rapport *The Responsibility to Protect* (2001). Observera att R2P kan anses vara flera sammanflätade normer eller ett normativt ramverk och för att göra uppsatsen tydlig har jag valt att förenkla denna dimension och tala om R2P som *en* norm. När jag syftar till normen används: “R2P”, när det syftas till ICISS rapport används: *The Responsibility to Protect*. Ett annat begrepp är “**det internationella Samfundet**”: detta syftar på världens stater organiserade främst genom Förenta Nationerna, inte FN som organisation. När specifika delar av FN omnämns kommer deras namn att användas, med “**FN**” syftas till den övergripande organisationen.

1.2 Syfte

Det övergripande syftet med uppsatsen är att öka förståelsen om varför det internationella samfundet agerar i situationer där humanitär intervention är möjlig. Avsikten är att bidra med delförklaringar till varför humanitär intervention sker genom FN. Det finns många frågor inom området för humanitär intervention och många nya har tillkommit genom interventionen i Libyen.

Insatsen i Libyen 2011 ses av många som mer rättfärdig än invasionen av Irak 2003. Det finns många anledningar till detta: insatsen i Libyen är till skillnad från Irak-kriget 2003 auktoriserad av säkerhetsrådet och det råder en ofrånkomlig “efterklokhet” i synen på Irak-kriget för att nämna ett par. Likheten är att i båda fallen har frågan om humanitär intervention fått uttryck.

I båda fallen har det argumenterats för att staternas ledare som utgjort en dödlig fara för sin befolkning. Det har också funnits flera andra fall där ingen intervention har skett men den humanitära situationen har varit ett argument för att det borde ha gjorts.

För att undersöka problematiken kring humanitär intervention kommer uppsatsen att undersöka den vid skrivande stund pågående FN sanktionerade interventionen i Libyen. För är att både förklara och beskriva förhållandet mellan R2P och interventionen i Libyen. Viktigt att poängtera är att varje fall av intervention är unikt och att de faktorer som har betydelse för Libyen inte nödvändigtvis behöver ha samma betydelse för andra fall, inte heller är det möjligt att behandla allt som har betydelse för interventionen i Libyen i den här uppsatsen. Uppsatsen gör inte anspråk på att fullt ut förklara humanitär intervention utan *ska lyfta fram delförklaringar till humanitär intervention och hur det kan relateras till interventionen i Libyen.*

1.3 Perspektiv

1.3.1 Två Villkor för Humanitär Intervention

Jag ser minst två villkor för humanitär intervention, förutsatt att det finns aktörer kapabla att utföra en humanitär intervention och en situation där humanitär intervention är möjlig. Dessa villkor kan anslutas till frågan om kausalitet och uppdelningen av tillräckliga och nödvändiga villkor (Hospers 1997:144-145). Dessa två villkor för humanitär intervention är:

I - Politisk vilja - Betyder att det finns aktörer (förslagsvis stater) som väljer utföra den militära handling som humanitär intervention innebär. Detta är ett nödvändigt men inte tillräckligt villkor för humanitär intervention.

II - Normativt underlag - Syftar till att det finns normer, moral eller regler som ger aktörer skäl för ha vilja till att intervensera "humanitärt". Detta är också ett nödvändigt villkor för humanitär intervention men inte ett tillräckligt villkor.

Utan I - *Politisk vilja* kommer ingen intervention ske vare sig humanitär eller inte. Detta är nödvändigt eftersom aktion per definition kräver aktörer. *Politisk vilja* kan fungera som både ett nödvändigt och tillräckligt villkor för militär intervention, men då vi talar om humanitär intervention är det bara ett nödvändigt villkor. För att en intervention ska vara humanitär krävs idéer om vad som är humanitärt. Detta leder till det andra villkoret för multilateral intervention som är II - *Normativt underlag*. Detta innehåller abstrakta dimensioner som normer, kultur och moral. Det är

de normer och idéer som möjliggör humanitär intervention som jag har valt att kalla för *Normativt underlag*. Vad som anses vara "humanitärt" handlar om abstrakta värden som normer och moral. För humanitär intervention krävs normer, idéer och moral som skapar de "humanitära" skälen för interventionen. Något måste säga att, när och hur aktörer bör handla "humanitärt". Det *normativa underlaget* kan därför underbygga den *politiska viljan*, men den möjligheten har även andra faktorer. Båda villkoren har förklaringsvärde, även om de ensamma inte är tillräckliga villkor har deras nödvändighet del av att bygga upp det som utgör händelsen.

Det går dessutom att tänka sig en gradskillnad mellan villkoren. Antag att de två villkoren ska uppnå summan 1.0 enhet för att humanitär intervention ska ske. Lika delar *politisk vilja* och *normativt underlag* på 0,5 enheter vardera ger resultatet 1.0 enhet och intervention sker. Detta innebär att även ojämn fördelning i styrka hos villkoren kan ge samma resultat, alltså att ett väldigt stark *politisk vilja* kan endast behöva ett svagt *normativt underlag*. Därför kan ett starkt normativt underlag kräva mindre politisk vilja även om den är nödvändig. Precis som hur en högre grad av väghalka minskar den relativa betydelsen av andra villkor för bilolyckor.

De två villkoren går att koppla till verkligheten genom studier av tidigare interventioner. Ett exempel görs i Michael Barnetts *Eyewitness To a Genocide* (2002) där han undersöker det internationella samfundets handlande under folkmordet i Rwanda 1994. Här påpekas samband mellan FNs misslyckande och medlemsstaters ovilja att bidra med materiell men även mer abstrakta samband mellan misslyckandet i Rwanda och FNs val att inte använda termen "folkmord" för att beskriva händelserna och klassificeringen av konflikten som ett "inbördeskrig". Hade andra begrepp använts hade också den allmänna uppfattningen om hur det internationella samfundet ska agera påbjudit ett annat handlande.

1.3.2 Två Möjliga Perspektiv

Utifrån de två villkoren passar två olika teoretiska perspektiv inom internationella relationer in för att utreda frågan om humanitär intervention. Perspektiven har olika vetenskapsteoretiska grunder, vilket medför att de ger olika delförklaringar av problematiken kring humanitär intervention.

1. Det första perspektivet är koncentrerat på aktörer och i första hand intresserat av varför aktörer väljer att handla som de gör. Perspektivet grundas i att aktörer har förutbestämda mål som bestämmer hur de handlar, vad dessa mål är kan variera mellan olika teorier. Här domineras internationella relationer av realism och liberalism. En studie med detta perspektiv skulle utforska staters agerande utifrån till exempel makt eller materiella tillgångar för staters agerande.

2. Det andra teoretiska perspektivet är strukturellt och studerar socialt konstruerade sammanhang. Med detta menas att den verklighet aktörer handlar inom är socialt konstruerad och beror på idéer snarare än materialism. Inom internationella relationer är det dominerande perspektivet konstruktivism, där normer och identiteter bidrar till händelser eftersom de skapar den medvetenhet och de omständigheter som stater agerar inom (Reus-Smit 2001:195-198).

Även om det råder meningsskiljaktigheter mellan de två perspektiven kan de förklara olika dimensioner av internationella relationer. Att använda det ena perspektivet som analysverktyg betyder inte att man är bunden till att förkasta det andra (Fearon & Wendt 2002:52-53). I likhet med de två villkoren anser jag att båda perspektiven fångar in viktiga dimensioner av internationella relationer och därmed också om varför humanitär intervention sker.

1.3.3 Villkor, perspektiv och teori

Båda villkoren och båda perspektiven ger delförklaringar till problemområdet humanitär intervention och valet av perspektiv och villkor får innebörd för processen med uppsatsen och dess slutprodukt. Uppsatsen ska ge delförklaringar till varför humanitär intervention sker och relatera detta till interventionen i Libyen. Detta ska göras genom att den här uppsatsen studerar det andra villkoret: *Normativt underlag* genom konstruktivistisk syn på normer. Detta har förklaringsmöjligheter för fallet Libyen genom anknytningen till normen R2P som nämns i Säkerhetsrådets resolutioner 1970 (2011) och 1973 (2011) som föregick flygförbuds-zonen över Libyen och därmed den militära interventionen. Normförändring genom R2P kan även ha betydelse för framtida diskussioner och händelser som involverar humanitär intervention. Politisk vilja är betydelsefull för all intervention men kan också ses som påverkad av faktorer som normer och identiteter. För att upptäcka att stater behöver viljan att intervensera för att intervention ska ske kräver ingen forskning. Därför är det intressant att undersöka var viljan kan komma ifrån och hur den förhåller sig till normer. För konstruktivister är aktörers intressen (därmed även deras viljor) underordnad deras identiteter vilka båda är socialt skapade (Reus-Smit 2001:197). Därför kan det perspektivet erbjuda en lämplig utgångspunkt för undersökning av det strukturella som påverkat interventionen i Libyen. Observera att det perspektiv jag valt är ett komplement inte en motsättning till andra förklaringar som är mer intresserade av mer materialistiska dimensioner.

1.4 Problemdiskussion & Frågeformulering

1.4.1 Problemområde

Det internationella samfundet har de senaste 20 åren haft högst varierande erfarenheter av humanitär intervention, och bara begreppet "*humanitär intervention*" har debatterats och setts på med misstänksamhet (Holzgreffe & Keohane 2003, Welsh 2004). R2P är ett försök att styra diskursen om intervention ifrån språket om "*humanitär intervention*" till att handla om staters och det internationella samfundets ansvar att skydda (Badescu & Weiss 2010, ICISS 2001, Thakur 2006). Det har argumenterats att situationen i Libyen fungerar som ett test för R2P (Cotler & Genser. 2011, Evans 2011, Thakur 2011). Även de intervenerande staternas materiella intressen i Libyen har ifrågasatts och är inte självklara (Elliott 2011, Hanson 2011). Fungerande användning av R2P i Libyen kan innebära en förändring av synen och praktiken av humanitär intervention och internationellt ansvar för befolkningar i andra länder.

1.4.2 Frågeställning

När och varför intervention sker är en svår fråga inom Internationella relationer. Det pågår ständig debatt om vad som är kausalt för världspolitiken och vad som bestämmer staters agerande. Varför det internationella samfundet handlar är således en ständigt aktuell fråga. Det är här normbildning blir intressant då svängningar i synen på mänskliga rättigheter, suveränitet och intervention kan ha förändrat synen på humanitär intervention.

När interventionen i Libyen är ett faktum och R2P har nämnts i anslutning till denna i Säkerhetsrådet är normers betydelse för världspolitiska händelser än mer problematisk. Precis som R2P kan ha påverkat Libyen, kan också Libyen påverka R2P. Det är detta område uppsatsen behandlar och mot denna bakgrund kommer uppsatsen undersöka problemområdet genom följande frågeställningar:

- **Vilken betydelse har användningen av R2P vid interventionen i Libyen för normen R2Ps utveckling?**
- **Givet att normer påverkar aktörer inom internationella relationer, hur har R2P betydelse för den militära interventionen i Libyen?**

För att förtydliga innebär användningen av frågorna ovan att uppsatsen kommer att behandla tre angränsande områden för att maximera förståelsen av både interventionen i Libyen och R2P. Dessa

tre områden är 1: normers betydelse för Internationella Relationer 2: vad är R2P och 3: hur interventionen i Libyen är anknuten till R2P.

1.4.3 Tidigare Forskning

Martha Finnemore (1996b) har undersökt normers betydelse för förändringar i praktik av humanitär intervention. Hon menar att förändringar i normer kring vem som är mänsklig och vad som är legitimt i interventionssyfte har förändrat hur humanitära interventioner går till. Humanitär intervention har gått från att vara oftast unilaterala interventioner för att rädda vita kristna från icke-kristna till att vara multilaterala interventioner som syftar till att rädda alla människor, oavsett religion eller hudfärg. Denna förändring har anknytning till hur synen på människan förändrats genom förbudet mot slavhandel, självbestämmandepincipen och avkolonialiseringen. Att nutida interventioner är multilaterala har att göra med legitimitet, multilateralt agerande är det enda sättet att utföra en legitim humanitär intervention och även interventioner där det mesta militära arbetet sköts av en stat har varit multilaterala i legitimeringssyfte.

Badescu & Weiss (2010) har undersökt R2Ps normativa utveckling. De argumenterar för att även felaktiga åberopanden av R2P har hjälpt att sprida den, genom att den diskuteras och kan tvinga fram förändringar som fler stödjer. De fall de undersökt är Irak-kriget, Rysslands anspråk på att skydda Sydossetsier i konflikten mellan Ryssland och Georgien 2008 och situationen i Burma efter cyklonen Nargis 2008.

1.5 Metod

1.5.1 Tillvägagångssätt

Lennart Lundquist (1993) skriver att forskningsmetod egentligen handlar om forskarens sunda förnuft. Det är denna inriktning jag valt att följa för att göra den här studien. Jag strävar efter att de metoder jag valt att använda också är det logiskt rimliga tillvägagångssättet. Eftersom metod inte ska fungera som en tvångströja (Lundquist 1993: 97) har jag nedan formulerat en del av metoden utifrån egna ordval om vad som verkligen görs i uppsatsen. Detta för att tydligt redogöra för hur processen har gått till och för att undvika missförstånd.

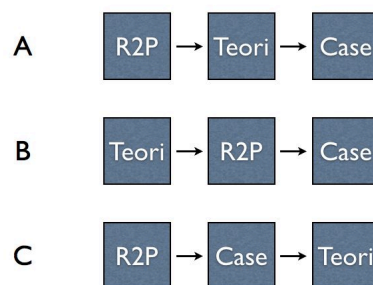
Allt material uppsatsen använder kommer att undersökas kvalitativt detta eftersom det passar uppsatsens studieområde. Kvalitativ metod syftar på grundlig undersökning av texterna för att hitta kärnan (Esaiasson et al. 2003:233). Denna metod används eftersom den möjliggör en djupgående studie av uppsatsens problemområde. Eftersom politiskt beteende i kvalitativ forskning

behöver förstås i sin rätta kontext (Vromen 2010: 257) kommer uppsatsen även beröra angränsande normer och områden som är viktiga för förståelsen av R2P. För att underlätta för slutanalys och diskussion har jag under hela arbetets gång fört anteckningar över mina reflektioner och tankar (Patel & Davidson 2003: 119).

Uppsatsen använder teorin för att öka förståelsen om ett fenomen inom internationella relationer. Den kommer också undersöka ett fall: interventionen i Libyen 2011. Uppsatsen kommer därför att använda det teoretiska underlaget om normer och idéers betydelse appliceras på interventionen i Libyen och diskussionen om *The Responsibility to Protect*. För att förstå normer inom internationella relationer är det vanligt att undersöka deras utveckling (Parsons 2010: 91) detta kommer att göras på R2P. Det är dessutom ett rationellt tillvägagångssätt för att undersöka förändring. Sedan kommer uppsatsen söka efter R2P i Säkerhetsrådet i anslutning till interventionen i Libyen och analysera detta utifrån konstruktivistisk teori.

Detta upplägg gör att uppsatsens delar har olika uppgift. Teoridelen klargör konstruktivistisk syn på normer och idéer inom internationella relationer. En andra del behandlar R2P. Den tredje delen undersöker fallet interventionen i Libyen. För att få en så koherent uppsats som möjligt har jag övervägt tre olika sätt att sätta ihop uppsatsens olika delarna:

Figur 1. Möjliga sammansättningar av uppsatsens olika delar.

De olika sätten medför olika resultat. Problematiken ligger i hur R2P ska behandlas eftersom den både bidrar med viktig bakgrund till problemområdet men även är en del av det som ska studeras. Då målet är att få en så koherent och lättförståelig uppsats som möjligt har jag valt att använda sätt **B**. Detta sätt gör att läsaren har med sig teorin hela vägen genom uppsatsen, förstår R2P genom teorin och får en tydlig bild av fallet och det *normativa underlagets* påverkan genom både teori och R2P innan det sedan analyseras.

1.5.2 Material, Urval & Materialproblem

Det material som syftar till den teoretiska delen av uppsatsen hämtas från två typer av litteratur: sammanfattande verk om teorier inom internationella relationer och verk med konstruktivistiskt perspektiv på internationella relationer. I avsnittet om konstruktivistiskt teori har en stor del av materialet hämtats från Alexander Wendt (1992, 1999), Martha Finnemore (1996a) & Martha Finnemore & Kathryn Sikkink (1998). Detta på grund av deras ställning inom det konstruktivistiska lägret och verkens lämplighet för problemområdet. Till delen om R2P har ICISS rapport och andrahandskällor som intresserar sig för R2P och humanitär intervention använts. Även FN-dokument och material från organisationer som arbetar med att utbilda om R2P har använts för att kartlägga R2Ps utveckling. Materialet om Libyen domineras av Säkerhetsrådets mötesprotokoll och resolutioner. Valet att använda Säkerhetsrådet som studieobjekt har gjorts på grund av dess betydelse för internationell politik, speciellt i säkerhetsfrågor. Även akademiska artiklar och nyhetsartiklar som rör R2P och interventionen i Libyen har använts.

För att försäkra äkthet och trovärdighet har alla dokument från FN hämtats genom Official Document Service (ODS). Nyhetsartiklar angående FN-beslut har lokaliserats och hämtats via FNs Department of Public Information (DPI). De mötesprotokoll från säkerhetsrådet jag använt är på engelska. Problem kan uppstå då materialet i vissa fall är översättningar. Till exempel talar den kinesiske representanten i säkerhetsrådet på kinesiska och jag läser en översättning till engelska. Varje översättning kan både urholka, förstärka och förvränga budskap. Därför kommer jag i redovisningen av det som sägs i mötesprotokollen inte att översätta känsliga områden från mötesprotokollen, istället citeras det direkt från engelska. I empirin om R2P och Libyen kommer de fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådets (P5) attityder mot interventionen att studeras. Detta motiverat genom deras privilegier som permanenta medlemmar av säkerhetsrådet.

Att Badescu & Weiss (2010) delvis använder samma teori om normers utveckling som uppsatsen är ett sammanträffande. Valet av Finnemore & Sikkinks teori gjordes innan Badescu & Weiss lästes.

1.5.3 Avgränsningar

Eftersom interventionen i Libyen pågår vid skrivande stund kommer uppsatsens empiri behandla tidsperioden fram till den militära interventionen. Uppsatsens konstruktivistiska teori utgår från att normer har effekter på staters val- och handlingsmöjligheter. Uppsatsen kommer därför inte att diskutera olika syner på normers betydelse inom internationella relationer. Den kommer inte heller att undersöka debatten kring humanitär intervention inom internationell rätt och *just-war*

traditionen, inte heller kommer fokus ligga på de moraliska aspekterna av eller den moraliska debatten om humanitär intervention. Uppsatsen kommer inte att diskutera interventionen i Libyens legitimitet, varken i moralisk eller i rättslig mening.

Både *The Responsibility to Protect* och R2P är omfattande med många intressanta delar. I den här uppsatsen behandlas de i sammanhanget militär intervention och det internationella samfundet. Stater behandlas som enhetliga aktörer i uppsatsen, detta är en förenkling som har att göra med det undersökta sammanhanget, ingen utsaga om hur det internationella systemet är uppbyggt eller fungerar.

1.5.4 Disposition

Kapitel 1 är inledning till problemområdet och uppsatsens teoretiska inriktning, här hittas motiveringar och diskussion kring vald teori och frågeställning. Även uppsatsen praktiska tillvägagångssätt förklaras. *Kapitel 2* är uppsatsens teoretiska grund, här klargörs för konstruktivistisk teori inom internationella relationer och dess förhållande till normer som betydelsefulla för aktörers agerande. *Kapitel 3* är ett bakgrundskapitel till normen R2P, här diskuteras R2P både som teoretiskt begrepp, men även dess betydelse som "verklig" norm. *Kapitel 4* förklarar interventionen i Libyen och redogör för R2Ps betydelse i detta sammanhang. *Kapitel 5* är uppsatsens analysdel här knyts kapitel 2, 3 och 4 ihop och diskuteras. I *kapitel 6* redovisas de slutsatser som studien har lett till och förslag på vidare forskning ges. Källförteckning finns under *kapitel 7*.

2. Teori

Det här kapitlet börjar med att ge en introduktion till konstruktivism och viktiga konstruktivistiska begrepp inom internationella relationer. Teorin blir sedan mer specifikt och behandlar normers betydelse för internationella relationer, och slutligen redovisas en modell för hur internationella normer utvecklas.

2.1 Konstruktivism

Konstruktivism inom internationella relationer är inte en distinkt och enhetlig teori. Precis som med andra teoribildningar finns det diskussioner och meningsskiljaktigheter även inom teorin, men det finns också gemensamma uppfattningar. Konstruktivister studerar det socialt skapade sammanhang som aktörer för internationell politik existerar och handlar inom. Det är genom förståelse av strukturer som kunskap nås om omvärlden och händelserna i den. Konstruktivisten Alexander Wendt säger *“Anarchy is what states make of it”* (Wendt 1992), detta kan användas för att sammanfatta den konstruktivistiska utgångspunkten. Här syftar Wendt till den internationella anarki som sägs präglats av staters samverkan enligt huvudfåran inom internationella relationer och menar att även den är socialt skapad.

James Fearon och Alexander Wendt (2002) menar att det går att hitta minst fyra gemensamma nämnare bland konstruktivister. Det första är att konstruktivister är intresserade av idéers betydelse i skapandet av sociala sammanhang och dessa idéers uttryck i handlingar. Det andra är att aktörers identiteter och intressen får mening genom det sociala sammanhang de existerar inom. På detta sätt problematiseras aktörsbegreppet där ingen aktörs intressen eller identitet är given utan skapas genom sociala sammanhang. För det tredje använder konstruktivister ofta metodologisk holism och menar att det är det *hela* som bör studeras eftersom det ger kunskap om beståndsdelarna och därmed händelsen. För det fjärde skiljer konstruktivister på kausala och konstituerande förklaringar. Kausala förklaringar säger att villkor eller händelser föregår varandra, som att händelse **X** leder till händelse **Y**. Detta innebär att både **X** och **Y** är separata fenomen, **X** föregår **Y** och därför oberoende. Det konstitutiva synsättet gör inte samma distinktion. Det ser istället villkor och verkan som sammansvetsade, en händelse är en effekt av de villkor som utgör den men existerar inte oberoende från villkoren. **X** är istället i relation till **Y**, denna distinktion görs för att komma undan mekaniska och deterministiska orsaksförklaringar. Man frågar sig istället vad som utgör händelsen, inte bara vad som lett till den. Konstruktivism fokuserar på konstitutiva

samband men kausala samband är därmed inte oviktiga eller ointressanta (Fearon & Wendt 2002:57).

För internationella relationer får detta implikationer för förståelsen av hur stater agerar. Den socialt konstruerade struktur som stater agerar inom påverkar staters identiteter, intressen och hur de förhåller sig till omvärlden genom policys. Det finns också interna relationer mellan staters identitet, intressen och policys. Identiteten påverkar och bygger upp intressen, vilka i sin tur påverkar policys. Men identiteten kan även direkt påverka policys genom att en specifik policy förstärker en specifik identitet. Som vissa handelspolicys kan förstärka en stats identitet som välvilligt inställd till globaliseringen. Det finns också en tillbakasyftning i den här uppfattningen om internationella relationer. Stater och aktörer kan påverka strukturen genom sina handlingar och policys (Jepperson, Wendt & Katzenstein 1996: 52-53). Det är inte bara idéer som påverkar strukturen utan också handlingar. I frånvaro av handlingar blir normer och idéer verkningslösa, normer och handlingar är därför ömsesidigt beroende av varandra.

2.1.1 Aktörer, Intressen & Identitet

Inom internationella relationer är den allmänna uppfattningen att se skälen till aktörers intressen som givna: till exempel att stater vill överleva, stater vill ha makt och rikedom. Orsaken till staters intressen ligger i deras natur. Ett exempel på detta är hur debatten mellan neoliberalism och neorealism ibland sammanfattas genom att de båda teorierna har olika uppfattningar om staters vilja till relativa eller absoluta förbättringar av sin ställning (Lamy 2005:215-217). Oavsett sin syn på detta anses staters intressen skapade på materialistisk grund.

Konstruktivister har en annan syn på intressen. Intressen formas av det sociala sammanhang aktörerna verkar inom och aktörers intressen är nära förbundna med deras identiteter. Identiteter kan förändras och aktörer behöver därför reproducera sina identiteter genom handlingar. En lärare behöver lära ut eftersom det förväntas av dennes identitet och återskapar den (Wendt 1999:130). Att handla enligt normer har också betydelse, stater agerar efter suveränitetsnormer eftersom det hänger ihop med deras identiteter som suveräna stater. Om stater slutade agera som suveräna och agera för att upprätthålla suveräniteten skulle också den "suveräna" delen av deras identitet försvinna (Wendt 1992: 413). Identitet grundas i både hur aktören uppfattar sig själv och även hur denne uppfattas av sin omgivning har därför betydelse för hur stater samverkar. Det är på detta sätt identiteter får betydelse för uppbyggnaden av det socialt konstruerade sammanhanget (Wendt 1999: 224-225).

Sociala förhållanden har en del i att skapa intressen. Ian Hurd (2008:302-303) använder USAs ovilja till Nordkoreansk tillgång till avancerad vapentechnologi som ett exempel. USA har

intresset att hindra Nordkorea från att utveckla avancerade vapen eftersom relationen till Nordkorea påbjuder det. USA har inte samma intresse till att avvärja Storbritannien, trots brittisk militär och teknisk överlägsenhet i förhållande till Nordkorea. Detta kan förklaras genom att man inte uppfattar Storbritannien som ett hot, förklaringen handlar därmed inte om materiell vapenmakt. Orsaken till skillnaden i det amerikanska intresset är socialt konstruerat genom relationerna till de andra staterna.

2.1.2 Aktörskap & Lämplighetens logik

För att förstå normers inverkan på aktörer är det viktigt att förstå utifrån vilken logik aktörer antas handla efter enligt konstruktivistisk teori. Vanligtvis beskrivs aktörers handlande inom internationella relationer genom en *“konsekvensernas logik”* där aktörer handlar för att nå bästa möjliga utfall. För konstruktivism brukar det förenklat talas om en *“lämplighetens logik”* där aktörer frågar sig vad som är lämpligt beteende i den givna situationen, och det som utgör lämpligt beteende har länkar till aktörens identitet (Fearon & Wendt 2002: 60). Denna distinktion grundas i aktörers natur, där konstruktivism betonar mer sociologiska förklaringar till beteende. Därför tillåter konstruktivism aktörer att följa normer när de anser det rätt eller legitimt att göra så, inte bara för att konsekvenserna av handlingen medför det bästa utfallet. Dessa två perspektiv är inte inkompatibla med varandra, det går att tänka sig att aktörer handlar efter båda logikerna. Men skillnad kan urskiljas i de två logikerna på hur normer påverkar aktörer: för aktörer med *“konsekvensernas logik”* är normer och idéer begränsande, att bryta mot en norm kan få obehagliga konsekvenser. För *lämplighetens logik* har normer en del i att utgöra det som anses som lämpligt beteende (Fearon & Wendt 2002: 61).

2.2 Normers betydelse för Internationella relationer

Det strukturella inslag som främst behandlas i den här uppsatsen är normer. Jepperson, Wendt & Katzenstein definierar normer som *“kollektiva uppfattningar om lämpligt beteende för en given identitet”* [min översättning] (Jepperson, Wendt & Katzenstein 1996:54). Detta betyder att olika identiteter kan vara förväntade att handla enligt olika normer, som en polis förväntas agera på ett särskilt sätt utifrån dennes identitet som polis. Normer är socialt konstruerade och kan förändras, de kan även variera mellan olika kontexter. Viktigt att poängtera är att normer inte står som ensamma enheter utan har relationer till andra normer, de är ömsesidigt beroende av varandra. På detta sätt kan förändring i norm X också betyda förändring, förstärkning eller en försvagning av norm Y.

En konstruktivistisk forskare som behandlar normers betydelse inom Internationella Relationer är Alexander Wendt. Normer är en viktig del av den socialt skapade omgivning eller kultur som formar staters beteende. Normer är delade uppfattningar om vad som är rätt beteende som kan visa sig i handlingar, om normen får uttryck i handling beror på hur stark normen är. Men normer har bara effekt på omvärlden då de visar sig i handlingar (Wendt 1999:185). Normer kan även vara en del av kausala förklaringar om de styr aktörers beteende (Wendt 1999:82).

Internationella normer byggs upp och får styrka genom att stater agerar enligt dem, normerna kan genom acceptans även få betydelse för hur stater förhåller sig till omvärlden. Wendt exemplifierar detta genom suveränitetsprincipen. Suveränitet har kommit att betyda statens säkerhet. Stater definierar sin säkerhet utifrån suveräniteten med bland annat kontroll över sitt territorium. Denna syn på statens säkerhet kan ses som naturlig men är egentligen ett uttryck av suveränitetens genomslag. Stater är respektfulla mot andra staters suveränitet eftersom det förväntas av identiteten att vara en suverän stat. Dessutom påverkar praktiken av suveränitet staters uppfattning om sin egen säkerhet. Eftersom suveränitet är så utbrett praktiserad och viktig behöver stater inte oroa sig för sin säkerhet som man hade behövt utan suveräniteten. (Wendt 1992: 414-415). Den konstruktivistiska förklaringen till att stater följer normer är att normerna har blivit så integrerade i systemen att stater definierar sitt intresse utifrån dem (Wendt 1999:287-288). Stater och normer påverkar varandra och förhållandet mellan dem går åt båda håll. Stater anpassar sig för att följa internationella normer, men de arbetar också samtidigt med att anpassa normerna till att följa deras beteende (Hurd 2008:304).

Martha Finnemore har studerat normers betydelse, framväxt och spridning inom internationella relationer (Finnemore 1996a). Institutionalisering av normer är viktiga för deras spridning, därför har internationella organisationer stor betydelse för normers framgång. Internationella organisationer fungerar som lärare och förmedlare av normer, genom att de *lär* stater innebörden av normerna och nyttan i att följa dem (Finnemore 1996a:25). "Lärandet" illustreras av Finnemore med hur FN organet för utbildning, vetenskap och kultur: UNESCO påverkat förändring i staters syn på relationen mellan staten och vetenskap. Tidigare sågs statens inblandning i vetenskapen som ett hinder snarare än ett hjälpmedel, men UNESCOs förespråkande av att vetenskapen mår bra av statlig "styrning" ändrade den inställningen. Detta fick uttryck i skapandet av vetenskapsbyråkratier i stater världen över och även i stater där det inte fanns ett behov för det (Finnemore 1996a).

Organisationer som Röda Korset har haft betydelse för normspridning och normförändring inom det humanitära området. Den första Genevekonventionen från 1864 säger hur stater bör

behandla sårade fiendesoldater i krig och accepterades av flera stater. Stater har accepterat att följa sådana konventioner för de är mål i sig själva, inte som medel för att få strategiskt övertag (Finnemore 1996a:129). Finnemore menar att dessa exempel visar på normer och moralens möjligheter att påverka stater, eftersom skälen till att utföra handlingarna som påbjuds i normerna inte följer den uppfattning som materialistiska teorier har om staters intressen (Finnemore 1996a: 72-73).

Spänning och konflikt mellan olika normer är naturligt och debatter inom politiken är på så sätt normernas dragkamp. Alla normer går inte ihop och därför finns alltid en form av konflikt, men i varierande styrka och utsträckning. Detta betyder att en norms framgång och acceptans inte leder till fullkomlig och stabil likformighet (Finnemore 1996a:135-136).

Normens egenskaper kan påverka om den blir internationellt accepterad, detta förklarar delvis varför vissa normer får genomslag och andra inte. Normens attraktionskraft ligger både i själva normens kvalité och även i kvalitén av de som förespråkar den. Det är troligare att normer som visat sig framgångsrika sprids får internationellt genomslag, därför har många "västerländska" normer spridits. Likaså har tydliga och specifika normer större möjligheter än mångtydiga och vaga normer. Även normer som gör universella antaganden har goda möjligheter till spridning. Att de värden som normen förespråkar finns i många olika kulturer kan förenkla dess spridning. Därför kan normer som vill hindra skada på utsatta och oskyldiga människor ha ett försprång, eftersom det i många kulturer uppfattas som gott (Finnemore & Sikkink 1998).

2.2.1 Normers utveckling

Enligt Finnemore & Sikkink (1998) går det att urskilja tre stadier eller steg i en internationell norms utveckling. Under denna process går normen från att skapas till att institutionaliseras och påverka världen omkring den för att sedan vara så accepterad att den når lagstatus. Det första stadiet är då normen skapas. Normer uppkommer av att aktörer har starka uppfattningar om vad som är lämpligt och eftersträvansvärt beteende. Dessa aktörer kallas för *norm-entreprenörer* och de är motiverade av deras tro på de ideal som normen framför, även om normen inte innebär någon direkt förbättring för dem själva. Dessa aktörer är essentiella för normers uppkomst och utveckling genom att de förespråkar normens godhet och för fram normen i diskussion. *Norm-entreprenörer* kan vara enskilda individer men också grupper av individer i olika grad av organisation. Men även enskilda *norm-entreprenörer* som individer behöver en organisatorisk grund för sitt arbete med att sprida normen. *Norm-entreprenörer* kan både arbeta inom stater och internationellt med att övertala andra aktörer om normens godhet.

Det andra stadiet handlar om normens spridning och hur den accepteras av allt fler stater och internationella organisationer. Det första stadiet skiljs från det andra stadiet med en *tipping point* där normen nått tillräcklig acceptans och "svämmar över". På engelska kallas det andra stadiet för *norm-cascade* som syftar till hur normen efter sin *tipping point* "forsar" fram accepteras och förespråkas av ett ökande antal stater och organisationer. Här kan normen användas för att legitimera handlande eller så väljer aktörer att följa normen för att den upphålls eller förespråkas av andra och som i andra sociala sammanhang har aktörers rykten betydelse. Socialisering och samverkan är viktigt i det andra stadiet: stater kan välja att acceptera och följa normer utan påtryckningar inifrån för att andra stater följer den. Socialiseringen påverkas även av att icke-statliga aktörer som internationella organisationer övertygar och pressar stater att acceptera och följa nya normer. Stater följer även normer om de relaterar till deras identitet eller roll i det *internationella samhället*. Till exempel efterföljs liberala normer eftersom de bidrar till staters skapande och upprätthållande av identiteten som liberala stater (Finnemore & Sikkink 1998:902-904).

Efter det andra stadiet där normen har "svämmat över" blir den allmänt accepterad och *internaliserad*, detta är det tredje stadiet. Normen har fått så stort gensvar att den uppfattas som en naturlig del av den sociala interaktionen. Normerna i det tredje stadiet är starka och det kan göra dem svåra att urskilja och även svåra att förändra. Normen kan bli tagen för givet och behåller sin status genom hur den återspeglas i policys, handlingar eller vana. Det kan även gå så långt att normen får lagstatus. Stater kan därför följa normer genom att agera som de är vana att agera. Även människor som arbetar i normens område har betydelse för normens internalisering. Utbildning är inte fri från normativa inslag och yrkesaktiva lär sig att värdera vissa normer. På detta sätt påverkas statliga byråkratier av normativa inslag, de hjälper också till att internalisera normerna. Finnemore & Sikkinks normstadier för internationella normer sammanfattas i Tabell 1. nedan.

Tabell 1. Finnemore & Sikkinks tre stadier för internationella normers utveckling.

	1) Skapande	2) Norm - Cascade	3) Internalisering
Primära aktörer	Norm-entreprenörer	Stater & Internationella Organisationer	Yrken, Byråkratier & Lagar
Primära motiv	Övertygelse om normens godhet	Strävan efter legitimitet, uppfyllande av åtråvärd identitet eller åtråvärt rykte	Anpassning, Vana
Mekanism för spridning eller bibehållande	Övertalning	Institutionalisering, handlingar, socialisering	Vana, institutionalisering

(Tabellen är anpassad till uppsatsen från Finnemore & Sikkink 1998:898)

Detta ger en överskådlig bild av hur internationella normer utvecklas och hur de går från att skapas till att påverka världen omkring dem för att till sist återspeglas vara en sådan grundläggande del av den sociala strukturen att de får uttryck i lagar och regler.

3. R2P - Normförändring inom Humanitär Intervention

Det här kapitlet går igenom normen R2P och dess betydelse för humanitär intervention. Kapitlet behandlar vad R2P är och hur den har existerat i FN sammanhang. Ett litet utrymme kommer också att ägnas åt två andra normer som är anslutna till R2P och ofta kommer upp i debatten om humanitär intervention: Icke-inblandningsprincipen och Suveränitetsprincipen.

3.1 Ansvaret att Skydda, R2P och *The Responsibility to Protect*

“...if humanitarian intervention is, indeed, an unacceptable assault on sovereignty, how should we respond to a Rwanda, to a Srebrenica - to gross and systemic violations of human rights that affect every precept of our common humanity?” Kofi Annan i The Millenium Report (2000:48)

Efter en utmaning från FNs generalsekreterare Kofi Annan om att forma konsensus i frågan om hur stater suveränitet ska värderas i frågan om humanitär intervention bildades International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS). Kommissionen bestod av en blandning av framstående akademiker och politiker med erfarenhet från arbete inom både FN och enskilda stater. Syftet med ICISS var att efter våldsamma kränkningar av mänskliga rättigheter och humanitära katastrofer under 1990: talet utreda hur det internationella samfundet bör agera i situationer där suveränitetsprincipen kommer i konflikt med mänskliga rättigheter (ICISS 2001: VII). ICISS ämnade även att förändra den känsliga diskussionen kring termen *humanitär intervention* genom att introducera begreppet “ansvaret att skydda” (Thakur 2006:250-251). Rapporten som var resultatet av ICISS arbete kom ut i december 2001 och heter *The Responsibility to Protect*. Den norm eller det normativa ramverk som uttrycks i rapporten kallas ofta för R2P.

Namnet *The Responsibility to Protect* kan kopplas till två grundläggande principer som fastställs i rapporten som även brukar användas för att sammanfatta R2P: Dessa två är: 1) stater suveränitet innebär även ansvaret att skydda sin befolkning och 2) när en befolkning är i allvarlig fara i situationer där stater inte kan eller vill skydda sin befolkning övergår ansvaret att skydda till andra stater och blir ett internationellt ansvar att skydda (ICISS 2001: XI). *The Responsibility to Protect* ger ett brett underlag för när ansvaret för befolkningen överförs från den enskilda staten till andra stater och det internationella samfundet. Det centrala är allvarlig fara för befolkningen och den ansvariga statens oförmåga eller ovilja att uppfylla sitt ansvar att skydda sin befolkning. Det huvudsakliga ansvaret att skydda befolkningen ligger hos den berörda staten och är en del av dess

suveränitet. *The Responsibility to Protect* behandlar även kriterier för när militär intervention ska vara en legitim och lämplig lösning: vem som ska utföra den, hur den ska legitimeras och även vad som ska ske efter en intervention.

Vad är det då befolkningar ska skyddas emot? Definitionen av vad som innebär fara för befolkningen är omfattande: det kan röra sig om svältkatastrofer eller brott mot mänskligheten, folkmord eller etnisk rensning. Allvarliga hot mot liv och även etnisk rensning med andra medel än direkt dödande anses vara rättmätiga skäl för att ansvaret att skydda ska kunna övergå till andra stater.

Det internationella ansvaret att skydda innebär inte bara att utföra en militär intervention när det är nödvändigt utan inkluderar även *ansvaret att förebygga*, *ansvaret att reagera* och *ansvaret att återuppbygga*. *The Responsibility to Protect* ger inte underlag för förhastade och ogenomtänkta militära interventioner. Samtidigt som den underlättar för att skydda civila med militära medel ställs också hårda krav på försiktighet och utförande till exempel är rimliga prognoser för framgång ett krav. Det är också viktigt att förebygga humanitära katastrofer och militära medel är en sista lösning när andra medel visat sig ineffektiva eller otillräckliga. FNs säkerhetsråd har en nyckelroll i situationer där intervention är eller kan bli aktuell. Säkerhetsrådet är det primära organet för internationellt samarbete i säkerhetsfrågor och har till uppgift att agera snabbt och tydligt när det finns behov att auktorisera en intervention. Ingen tid ska spillas när allvarliga och omfattande brott mot mänskligheten pågår. Det finns även möjligheten att om Säkerhetsrådet inte agerar att ansvaret går till regionala organisationer och till sist till koalitioner av stater.

3.1.1 R2P kontra Icke-inblandning & Suveränitet.

Framgångar för R2P kan innebära förändring eller bero på förändring i närliggande normer som har betydelse för hur stater samverkar. Det finns tendenser att i diskussioner om humanitär intervention lyfta fram konflikter mellan humanitär intervention och suveräniteten och Icke-inblandning (Welsh 2004, Holzgrefe & Keohane 2003, ICRtoP 2009).

Suveränitet och icke-inblandning har en stark ställning i FN-stadgan. Det kan även ses som de har varit viktiga för att möjliggöra ett internationellt samarbete genom FN (Roberts 2004:71). I artikel 2 avvärs stater från att göra våld på andra staters territoriella integritet och politiska oberoende och förbinds till att inte blanda sig i andra staters inrikesaffärer om det inte är ett hot mot internationell fred och säkerhet. Dessa två normer har stor betydelse för hur det internationella samfundet fungerar. Men FN stadgan ger ,som andra regelverk, utrymme för tolkning Säkerhetsrådet har genom beslut under 1990:talet utvidgat vad som innebär ett hot mot

internationell fred och säkerhet, så att det kom att inbegripa humanitära kriser inom suveräna stater (Wheeler 2004:32-33).

3.2 R2P i FN.

R2P är ingen lag, den är inte bindande och inga repressalier väntar den stat som inte följer den. R2P är en norm som påbjuder hur det internationella samfundet och dess individuella medlemsstater ska handla i vissa situationer. Sedan publikationen av ICISS rapport 2001 har R2P gått mot allt större acceptans och kommit närmare implementering inom FN.

FN är det primära internationella organet för internationellt samarbete och därmed även för auktoriserande och organisering av interventioner. Problem med att axla det ansvaret ledde till tillsättningen av ICISS och skapandet av R2P. Direkt efter publikationen av *The Responsibility Protect* var intresset att diskutera humanitär intervention lågt. Attacken på World Trade Center 11:e september 2001 hade gjort att den internationella debatten fokuserade på att förhindra terroristattacker inte humanitär intervention. Försök till att legitimera Irak-kriget 2003 med hänvisning till humanitär intervention var ett bakslag för diskussionen kring normförändring om humanitär intervention (ICRtoP 2011). Fast detta kan diskuteras: Badescu & Wiess (2010) menar att felanvändning kan hjälpa en norms utveckling och använder Irak-kriget som ett exempel på *felanvändning* av R2P som har hjälpt dess spridning.

En vändning kom genom FNs dåvarande generalsekreterare Kofi Annans arbete med att förespråka R2P bland annat genom tillsättningen av en panel för att utreda allvarliga hot och utmaningar som världen står inför. Rapporten från The High Level Panel on Threats, Challenges and Change (HLP) upprepar och stödjer ICISS argument om R2P och betonar alla staters "ansvar att skydda" (UN 2004:65-66). Även tecken på acceptans från betydelsefulla stater som USA och Kina kom som bevis på allt större acceptans av R2P (Thakur 2007:398).

Världstoppmötet 2005 medförde nya framsteg för etableringen av R2P. Det slutgiltiga resultatdokumentet från världstoppmötet innehåller ett avsnitt om R2P där man betonar och fastställer både internationellt och statligt ansvar att skydda befolkningar mot "*brott mot mänskligheten, folk mord, krigsbrott och etnisk rensning*". Om sådana situationer ändå uppstår och den ansvariga staten är ovillig eller själv är förövaren är det internationella samfundet beredda att genom FNs säkerhetsråd agera "*bestämt och i rättan tid*". Dokumentet från Världstoppmötet 2005 accepterades även som en resolution i FNs Generalförsamling (A/RES/60/1). Bestämmelserna från världstoppmötet fick också genomslag i FNs säkerhetsråd. I Resolution 1674 (2006) om skydd av

civila i väpnade konflikter bekräftar säkerhetsrådet de bestämmelser om R2P som sammanställts vid Världstoppmötet 2005 (S/RES/1674).

Det är inte bara generalsekreterare Annan som har hjälpt att förankra normen R2P i FN. Även den nuvarande generalsekreteraren Ban Ki-moon har arbetat för R2P. Bland annat genom att tillsätta en rådgivare till generalsekreteraren med fokus på ansvaret att skydda och folk mord (DPI 2008). I rapporten *Implementing The Responsibility to Protect* (2009) ger Ban förslag på praktiska lösningar för att ge R2P en mer framträdande roll i FN:s verksamhet. Rapporten uppger att militär lösning är en sista utväg, men ser också staters brott mot R2P som en utmaning till FN att leva upp till det som fastställts vid Världstoppmötet 2005 (UN 2009:25), vilket kan innebära militär intervention. Dessutom betonas säkerhetsrådets roll för R2P och uppmanar de fem permanenta medlemmarna (P5) att vara återhållsamma med användning av vetorätten i situationer anknutna till R2P (UN 2009:26-27).

2009 hölls en debatt om R2P i generalförsamlingen. Under debatten uttrycktes starkt stöd till det som beslutats vid världstoppmötet 2005. Få stater var negativa men många medgav att de kände oro för att R2P kunde användas på fel sätt och legitimera handlingar som eventuellt skulle komma i konflikt med centrala delar av FN-stadgan. Det ansågs också viktigt att eventuella aktioner enligt R2P skulle ske genom FN och att bedömningen i FN om R2P var passande skulle vara saklig och grundlig i varje enskilt fall. Många stater betonade också nyttan i R2P och klargjorde att de stödde normen även om diskussionen om implementering bara hade börjat. Debatten 2009 visade att normen R2P hade ett brett och starkt stöd av de medlemsländer som deltog, även många mindre och materiellt svaga icke europeiska stater visade ett starkt stöd för R2P (ICRtoP 2009).

3.2.1 R2P och praktisk implementering genom FN

Lyckad praktisk användning av R2P har möjligheten att göra normen mer accepterad och djupare förankrad. Som Finnemore & Sikkink (1998) menar har framgångsrika normer större möjligheter att bli allmänt accepterade. R2P har stött på både framgångar och motgångar när det gäller praktisk implementering. Nedan följer en kortare beskrivning av två fall där R2P varit på agendan i FN:s säkerhetsråd: Sudan 2006 och Burma 2007.

Konflikten i Sudan (Darfur) var ett första implementeringstest för R2P. Säkerhetsrådets Resolution 1706 (2006) om konflikten i Sudan (Darfur) refererar till både världstoppmötet 2005 och till Resolution 1674, vilka båda i sig refererar till R2P. Resolution 1706 ger FN-styrkan i Sudan mandat att skydda civila mot attacker genom att använda våld (S/RES/1706). Detta innebar en första koppling av R2P till en specifik konflikt (Badescu & Weiss 2010:357). Även om resolution

1706 såg ut att bli ett framsteg för R2P blev så inte fallet. Resolutionen krävde sudanesisk acceptans och förkastades av Sudan och en ny resolution framarbetades för att kompromissa med Sudan (De Waal 2007: 4). Den följande Resolutionen 1769 gav mandat till en hybridstyrka i Sudan bestående av FN och afrikanska unionen. Den nämner däremot inget om R2P men innebar en reaktion på det humanitära läget i Sudan (S/RES/1769). Darfur räknas därför mer som ett misslyckat försök att implementera R2P (De Waal 2007, Grono 2006, ICRtoP 2011).

Brott mot mänskliga rättigheter i Burma 2007 har utgjort en ytterligare prövning av praktisk implementering för R2P. I utkastet till en resolution om Burma refereras till Resolution 1674 (2006) om skyddandet av civila i väpnade konflikter och efterlyser ett friare och mer demokratiskt Burma, men den föreslagna resolutionen ger inte mandat åt någon militär intervention. Den uppmanar även den burmesiska militären att upphöra med attacker mot civila och storskaliga brott mot mänskliga rättigheter, däribland våldtäkter och sexuellt våld riktat mot etniska minoriteter (S/2007/14). Det sistnämnda återfinns i *The Responsibility to Protect* som kategoriserar systematiskt sexuellt våld som "etnisk rensning" och därmed rättmätiga skäl för reaktion från det internationella samfundet (ICISS 2001:32-33). Men resolutionen som var föreslagen av USA och Storbritannien blev aldrig accepterad. Vid säkerhetsrådets omröstning använde både Ryssland och Kina sina veton och röstade emot resolutionen som förkastades. Kina förklarade att det som hände i Burma inte var ett hot mot internationell säkerhet och var ett "inrikes" problem för en suverän stat, även om situationen var en allvarlig "utmaning" var det en inrikes utmaning. Ryssland menade att resolutionen skulle vara ett problem för arbetsordningen inom FN då redan andra FN-organ var aktiva i Burma och att Burma var utanför Säkerhetsrådets "räckvidd" (DPI 2007).

Många andra situationer har associerats med R2P. Organisationer som International Coalition for The Responsibility To Protect (ICRtoP) och Global Centre for The Responsibility to Protect (GCR2P) arbetar med att utbilda om R2P och om situationer där R2P kan vara användbar. Några av de konflikter som lyfts fram är: Syrien, Elfenbenskusten, Kirgistan, Nigeria och Libyen (ICRtoP 2011, GCR2P 2011a).

4. Interventionen i Libyen 2011

I det följande kapitlet förklaras situationen i Libyen 2011 och det internationella svaret. Detta genom hur R2P har lyfts fram i diskussion genom både inuti och utanför FNs organisation.

Box 1.1 - Viktiga händelser för Interventionen i Libyen

15 februari - Protester börjar i Libyen. Kort därefter kommer rapporter om regimens våld mot demonstranter och om misstänkta brott mot mänskligheten utförda av regimen.

22 februari - Säkerhetsrådet släpper ett pressmeddelande där man fördömer våldet mot civila i Libyen.

25 februari - Under ett möte i säkerhetsrådet med ämnet "*Peace and Security in Africa*" förklarar Generalsekreterare Ban Ki-moon situationen i Libyen och påtalar det internationella samfundets ansvar att skydda libyens befolkning.

26 februari - Säkerhetsrådet anammar enhälligt Resolution 1970. Detta innebär en "mjuk" intervention. Resolutionen kräver att regimen upphör med våldet mot civila och vidarebefodrar situationen till Internationella brottmålsdomstolen för utredning. Resolution 1970 innebär också sanktioner mot Libyen och dess ledare Muammar Gaddafi.

17 mars - Säkerhetsrådet anammar Resolution 1973, tio medlemstater röstar för, ingen röstar emot och fem, däribland Ryssland och Kina avstår. Resolution 1973 etablerar flygförbudszonen över Libyen som ämnar att skydda civila. Detta möjliggör en "hård" militär intervention i Libyen.

19 mars - Redan två dagar efter resolution 1973 börjar den faktiska operationen i Libyen. Missiler avfyras mot mål libyska mål och franskt och brittiskt stridsflyg utför uppdrag över libyskt luftrum.

Sammanställt från Dagens Nyheter 2011, BBC News 2011, DPI 2011a, S/RES/1970 & S/RES/1973 & S/PV/6490)

4.1 Situationen i Libyen och internationellt svar

Nordafrika och Arabiska halvön var under våren 2011 scenen för politiska demonstrationer med syftet att starta en övergång mot friare och mer demokratiska samhällen. Detta inträffade även i Libyen. Protesterna i Libyen mot Muammar Gaddafis regim eskalerade under februari: fredliga protester utvecklades till en konflikt mellan libyska rebeller och regeringsstyrkor (Al Jazeera 2011a). Den libyska staten svarade på protesterna med dödligt våld. Både Amnesty International (2011a & 2011b) och Human Rights Watch (2011) rapporterade om regimens dödliga våld mot demonstranter och brott mot mänskliga rättigheter och krävde att de libyska myndigheterna genast upphörde med våldet och kränkningarna av mänskliga rättigheter.

Reaktionerna emot våldet i Libyen var starka, flera NGOs påtalade det internationella samfundets skyldighet och ansvar att skydda Libyens befolkning (UN Watch 2011). Global Centre for R2P sade att det internationella samfundet måste hedra sitt åtagande om R2P vid världstoppmötet 2005 och skydda det libyska folket mot illdåd från Gaddafi och hans regim (GCR2P 2011b). Organisationen skickade även ett brev till säkerhetsrådet den 4:e mars där de säger att händelserna i Libyen kan vara brott mot mänskligheten och påminner om de åtaganden som gjordes vid världstoppmötet 2005 (GCR2P 2011c). Regionala organisationer som Afrikanska Unionen var också snabba med att fördöma våldet i Libyen (African Union 2011) och även Arabförbundet tog en stark ställning mot våldet i Libyen (Al Jazeera 2011b).

Reaktioner kom även från medlemmar av ICISS som Gareth Evans och Ramesh Thakur. Evans skriver i en artikel i Financial Times att Libyen passar för R2P implementering men till vilken grad är en svår fråga. Evans ser en flygförbudszon som en möjlig lösning om sanktioner och diplomati inte skulle få slut på blodspillan i Libyen. Han skriver att militär intervention är bara för extremfall men klargör att "*Libya is as extreme as it gets*" (Evans 2011). Thakur förklarar att Libyen är ett tillfälle för världen att leva upp till Världstoppmötet 2005. Han menar att R2P kan appliceras på Libyen och att normen utgör ett normativt och politiskt underlag för att handskas med Gaddafi, även med militära medel om det blir nödvändigt (Thakur 2011).

Reaktioner mot våldet i Libyen inom FNs organisation inkluderar uttalanden från generalsekreterare Ban Ki-moon som säger att situationen i Libyen kan innebära brott mot mänskligheten och påminner om Libyens ansvar att skydda sin befolkning (DPI 2011b). FNs Human Rights Council håller ett möte om situationen i Libyen och mänskliga rättigheter den 25:e februari där man fördömer våldet och brotten mot mänskliga rättigheter, flera stater föreslår även att Libyens bör stängas av från sitt medlemskap i Human Rights Council (OHCHR 2011). Vilket senare genomfördes av FNs generalförsamling den 1:a mars (DPI 2011c).

4.2 R2P & Libyen i säkerhetsrådet: Resolutioner & Möten

Den 22:a februari släpps ett uttalande från säkerhetsrådet angående situationen i Libyen där man uttrycker oro för situationen i Libyen och fördömer våldet mot civila. Man uppmanar regimen till att respektera mänskliga rättigheter och tillkännager att man noggrant följer situationens utveckling (DPI 2011a).

Under en genomgång av situationen i Libyen i Säkerhetsrådet den 25:e februari uttalar Generalsekreterare Ban Ki-moon oro för det humanitära läget i Libyen. Han säger att det

internationella samfundet har en skyldighet att skydda civila under hot och påpekar att när en stat tydligt misslyckas med att skydda sin befolkning mot allvarliga brott har det internationella samfundet ett ansvar att kollektivt, bestämt och lägligt ingripa med skyddande åtgärder. Vidare refereras till generalsekreterarens rådgivare på förhindrande av folkmord och ansvaret att skydda och Världstoppmötet 2005 och säger att *“The challenge for us now is how to provide real protection and do all we can to halt the ongoing violence.”* (S/PV/6490).

4.2.1 Resolution 1970

Redan nästa dag håller säkerhetsrådet ett nytt möte om Libyen där Resolution 1970 antas. Resolutionen fördömer våldet i Libyen, refererar situationen i Libyen från den 15:e februari till Internationella Brottmålsdomstolen (ICC), inför ett vapenembargo mot Libyen, kallar medlemsstater till att frysa Gaddafis tillgångar utomlands och befäster delar av den libyska regimen med reseförbud (S/RES/1970). Resolutionen antogs enhälligt genom att alla säkerhetsrådets femton medlemmar röstade för. I resolutionen öppnar man för möjligheten att situationen i Libyen kan innebära brott mot mänskligheten och man åberopar den libyska regimen *“ansvar att skydda”* sin befolkning. Men man uttrycker också en stark medvetenhet och vilja att följa FN-stadgan och kungör att man har ett starkt engagemang till att bevara Libyens *“suveränitet, självständighet, territoriella integritet och nationella enhet”*(S/RES/1970). I mötesprotokollet förklarar flera av säkerhetsrådets medlemsstater varför de valt att stödja Resolution 1970. Alla fördömer våldet mot civila i Libyen, av P5 gör Frankrike och USA de mest tydliga referenserna till R2P. USAs representant Susan Rice menar att *“Libya’s leaders will be held accountable for violating these rights and for failing to meet their most basic responsibilities to their people.”*(S/PV/6491:4). Frankrike är tydligare och menar att resolutionen *“...recalls the responsibility of each State to protect its own population and of the international community to intervene when States fail in their duty”* (S/PV/6491:5). Den kinesiske representanten är orolig för situationen i Libyen och förklarar *“In our view, it is of the greatest urgency to secure the immediate cessation of violence, avoid further bloodshed and civilian casualties, restore stability and normal order as soon as possible, and resolve the current crisis through peaceful means, such as dialogue.”* (S/PV/6491:4). Storbritanniens uttalande poängterar det libyska folkets rättighet till självbestämmande. Ryssland fördömer våld mot fredliga demonstranter och uppmanar Libyen att göra som det internationella kräver eftersom det är *“...necessary in order to prevent a full-scale civil war and to preserve Libya as a united, sovereign State with territorial integrity”* (S/PV/6491:4).

4.2.2 Resolution 1973

Nästa möte om Libyen ägde rum den 17:e mars. Vid mötet röstade man om ett utkast till resolution föreslagen av Frankrike, Libanon, Storbritannien och USA. Innan omröstningen håller Frankrikes utrikesminister Alain Juppé ett anförande där han förklarar förslagetets innebörd, bekräftar franskt stöd för resolutionen och refererar till Resolution 1970 med *“In its resolution 1970 (2011), which was adopted unanimously, the Security Council recalled the Libyan authorities’ responsibility to protect the Libyan people and at the same time demanded an immediate end to the violence.”* (S/PV/6498). Förslaget överlever omröstningen och antas som resolution 1973. Tio stater, av P5 röstar Frankrike, Storbritannien och USA för, ingen medlemsstat röstar emot, totalt fem stater avstår från att rösta. Av P5 avstår Ryssland och Kina från att rösta.

Resolution 1973 etablerar en flygförbudszon över Libyen med syftet att skydda civilbefolkningen och ger FN styrkor mandat att med alla möjliga medel (utom utländska trupper på marken i Libyen) skydda civila mot attacker. Den uttrycker också viljan att respektera Libyens suveränitet, självständighet, territoriella integritet och nationella enhet. Det förklaras att situationen i Libyen fortsätter vara ett hot mot internationell fred och säkerhet. Man refererar till resolution 1970 och kräver att Libyen uppfyller *“ansvaret att skydda”* sin befolkning och de stridande parternas ansvar att ta *“alla möjliga”* åtgärder för att skydda den civila befolkningen. (S/RES/1973).

Efter omröstningen om Resolution 1973 motiverar medlemsstaterna varför de röstat som de gjort. Storbritannien inleder med *“The situation in Libya is clear. A violent, discredited regime that has lost all legitimacy is using weapons of war against civilians.”* och fortsätter att förklara sitt stöd för resolution 1973 med *“My Government welcomes the fact that the Council has acted swiftly and comprehensively in response to the appalling situation in Libya...”* (S/PV/6498:4). USA framhäver resolutionens mål att skydda Libyens befolkning med att referera till Resolution 1970 och avslutar med: *“But Colonel Al-Qadhafi and those who still stand by him continue to grossly and systematically abuse the most fundamental human rights of Libya’s people.”* (S/PV/6498:5). Ryssland avstod från att rösta men säger att man fortfarande anser våldet mot civila i Libyen vara oacceptabelt. Man poängterar att *“Russia did not prevent the adoption of this resolution. However, we remain convinced that the quickest way to ensure robust security for the civilian population and the long-term stabilization of the situation in Libya is an immediate ceasefire.”*. Det ryska talet avslutas sedan med kritik mot Resolution 1973: *“Responsibility for the inevitable humanitarian consequences of the excessive use of outside force in Libya will fall fair and square on the shoulders of those who might undertake such action. If this comes to pass, then not only the civilian population of Libya but also the cause of upholding peace and security throughout the entire region*

of North Africa and the Middle East will suffer. Such destabilizing developments must be avoided.” (S/PV/6498:8). Kina börjar sin förklaring med att man är fortsatt bekymrad över situationen i Libyen. Sedan fortsätter man med “[T]he Security Council should follow the United Nations Charter and the norm governing international law, respect the sovereignty, independence, unity and territorial integrity of Libya and resolve the current crisis in Libya through peaceful means.” (S/PV/6498:10).

5. Analys

Det här kapitlet analyserar R2P och Interventionen i Libyen utifrån konstruktivistisk teori om normer. Eftersom förhållandet mellan dessa går åt båda håll diskuteras både R2Ps betydelse och påverkan på interventionen i Libyen och interventionen i Libyens betydelse och påverkan på R2P.

5.1 R2Ps utveckling och möjligheter fram till interventionen i Libyen

R2P har sedan sin formulering 2001 kommit att bli mer och mer accepterad i FN-systemet. Både aktörer inom och utanför FN har arbetat med att förespråka normen. R2P har enligt konstruktivistisk teori goda möjligheter för internationellt genomslag. Dessa möjligheter har delvis att göra med normens egenskaper: R2P gäller alla människor och associerar till världen rimligtvis tilltalar människor i de flesta kulturer. R2Ps goda möjligheter speglas även i kvalitén av de som förespråkat normen: vilka ofta är välutbildade och kvalificerade till att sprida normer, inte minst genom sina yrkesroller, till exempel som FNs generalsekreterare. Resultatet av detta går inte att bedöma under pågående process men går det att säga att R2Ps teoretiska möjligheter för genomslag är goda. Utbredd användning av R2P kan vara mer problematisk eftersom starkare praktisk etablering av R2P betyder förändring i hur stater samverkar både genom och utanför FN. Framgångsrik prövning och implementering av normer hjälper deras utveckling och R2P har ännu inte visat sig framgångsrik i praktiken. Burma och Darfur kan anses vara misslyckanden och därför begränsande för R2Ps utveckling, men en rimligare förklaring är att de inte indikerar framgång för R2P, de visar istället på frånvaro av framgång i praktisk implementering, inte nödvändigtvis begränsningar eller hinder för spridning.

ICISS och dess medlemmar är *norm-entreprenörer* för R2P. Inte bara generellt med rapporten *The Responsibility to Protect* utan också genom förespråkande av R2P i specifika situationer som Evans och Thakur. Inom FN går det att identifiera sekretariatets roll som drivande av R2P. Både Kofi Annan och Ban Ki-moon har arbetat med att stödja normen och kan ses som en form *norm-entreprenörer*. Generalsekreteraren har en viktig roll som agendasättare inom FN men även som en personifiering av FN inför omvärlden. Rapporter från både Kofi Annan och Ban Ki-moon stödjer R2P och de har genom sina roller som generalsekreterare förespråkat R2P ifrån den starka organisatoriska grund FN innebär.

Hur långt har R2Ps utveckling kommit? R2P har ingen lagstatus och har inte heller internaliserats, därför är det uteslutet att den nått det tredje stadiet från Finnemore & Sikkinks teori. Detta innebär att R2P innan Libyen befann sig någonstans bland de två första stadierna.

Världstoppmötet 2005 kan räknas som bevis för norm-entreprenörernas framgångsrika förespråkande av R2P. Det kan även ses som en *tipping point*, där R2P fått så stort genomslag att den påbörjat sin institutionalisering. Världstoppmötet 2005 betydde en stark normativ förankring av R2P i det internationella samfundet men det säger ingenting om verklig användning. Stater kan likt individer veta vad som är moraliskt "rätt" beteende, men välja att handla annorlunda. De fall där det finns försök och initiativ till att praktiskt använda R2P visar på försök till handling och legitimering av stater och organisationer, vilket tyder på normens närvaro. Både Burma och Darfur visar en institutionalisering av R2P, försök att använda R2P hade inte gjorts om man inte trodde att det fanns en möjlighet till framgång eller tyckte det var viktigt. Detta kan vara en del av beviset för ökande eller förändrat inflytande av humanitära normer och R2P för hur det internationella samfundet samverkar. Att Ryssland och Kina använde sina veton mot resolutionen om Burma 2007 kan utifrån normsynpunkt (utan att förringa andra intressens eventuella inverkan) kopplas till suveränitetens och icke-inblandningens starka internalisering genom FN stadgan. Detta innebär att andra starkare normer än R2P fått det sista ordet i när det gäller utfall.

Världstoppmötet 2005 innebar stor framgång för R2P men det var inte fråga om att R2P störtade ner över det internationella samfundet och förändrade dess praktik. Men det finns inget fastställt tidsperspektiv på hur lång tid en *norm-cascade* varar eller exakt hur kraftigt och intensiv den är. En möjlig förklaring för R2P kan vara en *tipping point* efterföljd av ett sorts *norm-drizzle* snarare än ett *norm-cascade* där normen "duggar" över det internationella samfundet. Men en lång tid av duggande kan även det innebära översvämning. För suveräniteten tog det som bekant flera hundra år att nå den grad av internalisering den har idag. Detta gör att man kan sätta in R2P innan Libyen i det andra av Finnemore & Sikkinks utvecklingsstadier: En *tipping point* har nåtts, försök till användning och legitimering av handlande genom R2P har gjorts och de huvudsakliga aktörerna var stater och internationella organisationer.

5.2 R2P i och med Libyen

Användning av R2P i Libyen har betydelse för både interventionen i Libyen och för normen R2P. Världstoppmötet 2005 kan räknas som det tillfälle då R2P fick stort genomslag i den normativa debatten och Libyen kan räknas som dess praktiska genomslag. Genom att Resolution 1973 ger FN-styrkor mandat till att skydda libyska civila och ger laglig grund för en intervention utövar man det internationella "ansvaret att skydda". De referenser till ansvaret att skydda och brott mot mänskligheten som finns i resolutionerna är tydliga länkar till normen R2P. Det är dock förvånande

att man inte gör referenser till Världstoppmötet 2005 eller till Resolution 1674 (2006).

Lyckad praktisk implementering av normer kan hjälpa deras spridning och detta gör att det finns möjligheter för spridning av R2P genom framgång i Libyen. Även om det visar sig att R2P åberopades och applicerades felaktigt på Libyen, kan även det indirekt hjälpa dess spridning som Badescu & Weiss argumenterat om tidigare situationer av felaktigt åberopande av R2P (Badescu & Weiss 2010). Men eftersom intervention i Libyen är pågående går det ännu inte att se några resultat.

Har interventionen i Libyen förändrat R2Ps förhållande till teorin normers utvecklingsstadier? De huvudsakliga aktörerna i användningen av R2P i Libyen är stater och internationella organisationer. Resolutionerna var sponsrade av säkerhetsrådets medlemsstater och säkerhetsrådet var det forum där besluten gjordes. I fråga om vilka motiv som ligger bakom interventionen i Libyen kan man i mötesprotokollen hitta att de undersökta staterna på ett eller annat sätt syftar till sitt ansvar som del av det internationella samfundet och det förkastliga i Libyens våldsanvändning mot civila. Det refereras även till ansvaret för Libyens befolkning. Även Kina och Ryssland kan ses som påverkade av normer i sina val av att avstå från att rösta, men det kan vara andra normer än R2P och ses i uttalandena om suveränitet (FN-stadgan) och fredliga lösningar. De olika inställningarna kan även kopplas till staternas identiteter eller önskade identiteter, att stödja interventionen i Libyen kan ses som att förstärka en roll som ansvarsfull stat som värnar om humanitära och liberala värden, att motsätta sig den kan förstärka en identitet lojal mot FN-stadgan och den internationella ordningen genom betoning av ickevåld och respekt mot andra stater.

Resolution 1970 och Resolution 1973 fungerar som legitimering av handlingarna de påbjuder. Detta gäller även om de intervenerande staterna skulle ha andra syften med interventionen än att skydda den libyska befolkningen. Förhållandet mellan normer och legitimering kan gå åt båda håll, en aktör kan försöka legitimera sina handlingar genom en norm, men kan även utföra legitima handlingar på grund av en norm. Vilken roll legitimeringar har i varje enskilt fall är svårbedömt och Libyen kan vara det ena, det andra eller en kombination av de två, men R2P har använts för att legitimera interventionen i Libyen.

Libyen innebär praktisk implementering av R2P, både i säkerhetsrådet som beviljar en intervention och hos de stater som utför interventionen i Libyen. De tillkännagivande säkerhetsrådets medlemmar gör i mötesprotokollen tyder på en form av socialisering bland annat genom Frankrikes förespråkande av Resolution 1973. Även Ban Ki-Moon, internationella organisationer och enskilda individer har haft socialiserande effekt genom förespråkande av R2P i Libyen. De referenser som görs till ansvaret mot Libyens befolkning visar på närvaron av det

internationella ansvaret att skydda. Även

Libyen förflyttar inte R2P till ett senare stadie hos Finnemore & Sikkink utan indikerar att R2P fortfarande befinner sig i det andra normstadiet: *norm-cascade*. Detta sammanfattas och tydliggörs i tabellen nedan.

Tabell 2. Interventionen i Libyen i förhållande till Finnemore & Sikkinks stadie Norm-Cascade

	Norm-Cascade	Interventionen i Libyen
Primära Aktörer	Stater & Internationella Organisationer	Stater (Res 1973 sponsrad av USA, Frankrike, GB & Libanon). FNs Säkerhetsråd genom godkännande av både res 1970 & 1973.
Primära Motiv	Strävan efter legitimitet, uppfyllande av åtråvärd identitet eller åtråvärt rykte	Legitimering av handlingar, Uppfylla sitt ansvar som säkerhetsråd och som ansvarsfulla medlemmar av det internationella samfundet.
Mekanism för spridning eller bibebållande	Institutionalisering, handlingar, socialisering	Handlingar: mjuk & hård intervention. Socialisering genom säkerhetsrådets möten.

Interventionen i Libyen är en indikator och bekräftelse på att R2P befinner sig i *norm-cascade* stadiet. Där R2P har fått uttryck i handling och använts i legitimeringssyfte av stater och internationella organisationer.

5.3 interventionen i Libyen & R2P

Mötesprotokollen och resolutionerna vittnar om R2Ps närvaro i motiveringen av och syftet med interventionen i Libyen. Användningen av R2P innebär en stark legitimering av interventionen i Libyen. Utan R2P skulle en militär intervention i Libyen, om så skedde, i mångas ögon vara en illegitim intervention i ett oljerikt muslimskt land utan fastställt slut. Det går att hitta flera skäl varför flera av de intervenerande staterna inte skulle vilja försätta sig i den situationen. R2Ps del i att påverka valet att intervensera i Libyen kan relateras till den konstruktivistiska *lämplighetens logik*. Genom att intervention påbjuds som det lämpliga beteendet enligt R2P, var även det

internationella samfundets ansvar att ingripa i Libyen.

Kina och Ryssland använde sina veton för att hindra inblandning i Burma 2007. 2011 avstod de istället från att rösta. Trots uttalat motstånd mot Resolution 1973 och den militära interventionen i Libyen innebär deras agerande en form av tyst godkännande. För omröstningen 2007 använde Kina normerna om suveränitet och icke-inblandning för att motivera sin vetoanvändning, nu är samma normer bara skäl till att avstå från att rösta. Detta kan naturligtvis ha andra eller fler förklaringar än R2Ps normativa landvinningar. Både Resolution 1970 och Resolution 1973 medför större konsekvenser än den förkastade Burmaresolutionen. Burmaresolutionen var inget militärt svar för att stoppa grymheterna, utan var en markering att det internationella samfundet inte tolererar staters förtryck av sin befolkning och brott mot mänskligheten. Även om den föreslagna resolutionen hade accepterats var det en lång väg till handfast intervention, mjuk eller hård. För situationen i Libyen lade man ner sina röster när en verklig intervention låg på bordet.

Både Resolution 1970 och Resolution 1973 refererar till ansvaret att skydda och det uttalade syftet med interventionen i Libyen är att beskydda civila. Det förklaras att Libyska staten måste uppfylla sitt ansvar att skydda, men eftersom den inte klarar av denna grundläggande plikt blir ansvaret att skydda internationellt. Det finns fall av humanitär intervention som visat sig vara utförda på grund av andra skäl än humanitära och staters egentliga syften vid militära operationer kommer alltid vara ett omtvistat ämne. Även om det går att diskutera R2Ps roll för valet att intervensera i Libyen enligt olika teorier om hur stater väljer att handla, går det att säga att R2P har betydelse för hur interventionen i Libyen har skett. Från acceptandet av Resolution 1973 tog det två dagar innan en militär operation var påbörjad. Den internationella reaktionen efter Resolution 1973 kan räknas som "bestämt och i rättan tid", även om "i rättan tid" är öppet för tolkning, var tiden från Resolution 1973 till interventionen i Libyen kort. En snabb internationell reaktion vid brott mot mänskligheten är en av R2Ps grundstenar. Det går att argumentera om R2Ps kausala påverkan på interventionen i Libyen, men det behöver inte förneka dess uppbyggande eller konstitutiva verkan på händelsen. R2P har påverkat vad det innebär att utföra en humanitär intervention eller numera utöva ansvaret att skydda. På detta sätt har R2P påverkat hur stater agerar och är därför en norm som har betydelse.

De referenser som görs i säkerhetsrådet till internationell fred och säkerhet indikerar att även om R2P är närvarande för Libyen även om det inte är det enda som har inflytande över beslutet. Fast det uttalade syftet med våldsanvändningen i Libyen är att skydda civila mot deras egna stats övergrepp vilket är en handling i regel med R2P. Det *normativa underlaget* kan här ses som att ha bidragit till det som innebär interventionen i Libyen. Den legitimering som R2P innebär för

interventionen i Libyen och dess närvaro i båda resolutionerna visar att R2P har betydelse för händelserna. Även om R2P kan användas för att maskera andra syften, har normen mer betydelse än bara som legitimering genom sin uppbyggande funktion.

6. Slutsatser, Vidare Forskning & Sammanfattning

Det här kapitlet sammanfattar svaren på uppsatsens frågeställning och redovisar mina slutsatser utifrån uppsatsen. Sedan följer förslag på vidare forskning inom området för studier av både R2P och det enskilda fallet: interventionen i Libyen. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av uppsatsen.

6.1 Slutsatser

Interventionen i Libyen har potentiellt stor betydelse för normen R2P eftersom lyckad implementering ger normer möjligheter för spridning, men även fortsatt diskussion och ett eventuellt misslyckande i Libyen kan föra diskussionen om och utveckling av R2P vidare. Användningen av R2P på situationen i Libyen, de båda resolutionerna och mötesprotokollen om Libyen indikerar på R2Ps närvaro i det internationella samfundet. R2P har konstitutiv betydelse för interventionen i Libyen genom hur normen är återspeglad i hur interventionen utförs. Bland annat genom det snabba svaret och det uttalade ansvaret att skydda den libyska befolkningen. Det går inte att säga att R2P har orsakat interventionen i Libyen men den har betydelse för hur interventionen har fått uttryck.

Det går att urskilja två delar av R2Ps utveckling innan Libyen, en praktisk och normativ. Moral och normer är ingen garant för handlingar, aktörer kan vara medvetna om den moraliska rätta handlingen men ändå välja att inte utföra den. R2P och Libyen går att anknyta till diskussionen om de två villkoren *politisk vilja* och *normativt underlag*, även om det normativa underlaget existerat har det i många fall varit för tunt för att tillsammans med den politiska viljan utgöra humanitära interventioner enligt R2P innan Libyen. En alternativ förklaring är dock att den politiska viljan varit starkare i Libyen än i andra fall.

Att man i anslutning till Libyen nämner innehållet i R2P och verkställer en R2P intervention utan att referera till Världstoppmötet 2005 eller Resolution 1674 (2006) är något förvånande. Världstoppmötet och Resolution 1674 (2006) är de officiella FN referenser som klargör det internationella ansvaret att skydda. Valet att utelämna sådana referenser kan kopplas till diskussionen om R2P. Det internationella samfundet har inte enats om hur implementering av R2P ska gå till. Om man hade refererat direkt till Världstoppmötet eller Resolution 1674 (2006) hade det kunnat tolkas som en indikation på att diskussionen är färdig och att man genom interventionen i Libyen visar vad man bestämt och hur implementering bör gå till. Vilket i sin tur kan leda till stor

osämja inom det internationella samfundet eftersom det fortfarande finns motstånd mot R2P och frågan om R2Ps implementering är fortfarande obesvarad. Diskussionen om R2Ps praktiska användning är en känslig fråga och ett konsensus har inte nåtts genom interventionen i Libyen.

Den normativa utvecklingen av R2P kan ha gått längre än den praktiska, men det har även skett praktisk utveckling innan Libyen även om resultaten inte blivit militära interventioner. Det går att se två händelser som tillsammans skulle kunna utgöra en indikator på R2Ps genomslag. Först Världstoppmötet 2005 med dess normativa inverkan och påbörjad institutionalisering av R2P. Det andra är interventionen i Libyen som är den första praktiska implementeringen av R2P. Men inget konsensus fanns i Säkerhetsrådet när man beslutade om interventionen i Libyen. Diskussionen om R2P visar att normen existerar och dess ökande genomslag kan få konsekvenser för hur det internationella samfundet fungerar. En naturlig del av normers natur är att de diskuteras, olika uppfattningar om fall där R2P kan gälla betyder inte att normen är dömd att misslyckas, men det betyder inte heller att den kommer ha odiskutabel framgång.

R2P och Libyen är påverkade av varandra. Interventionen i Libyen kan ha många andra skäl än R2P, både materialistiska och andra konstruktivistiska förklaringar är möjliga. Ett exempel är hur de intervenerande staternas relation till Libyen såg ut redan innan interventionen. Emellertid är R2P närvarande i legitimeringen av interventionen i Libyen och har även haft inflytande över hur interventionen har gått till. På detta sätt har R2P stor betydelse i säkerhetsrådet för interventionen i Libyen och därför har R2P haft inflytande över hur stater agerar. R2P är inte orsaken för interventionen i Libyen men har haft inflytande över hur den uttrycker sig och är därför en delförklaring av interventionen.

Oro för säkerhetsrådets selektivitet när det gäller R2P har påtalats från flera håll inom det internationella samfundet. Libyen kan vara ett tecken på sådan selektivitet. Det finns många andra kriser och konflikter världen över som kan vara aktuella för R2P. Det internationella samfundet kommer inte ingripa överallt, men man kan sätta tonen när man väl ingriper. Interventionen i Libyen kan vara en sådan situation där det internationella samfundet visar vart det står. Men problemet med selektivitet går djupt och intervention kan inte bara förklaras med hjälp av normer. Stater behöver ha viljan att intervensera, denna vilja kan vara uppbyggd av normer men den kan också vara uppbyggd av andra faktorer. Båda villkoren för humanitär intervention är närvarande i interventionen i Libyen. R2Ps närvaro som normativt underlag kan innebära att den politiska viljan tillåts vara svagare. Om samma fördelning är tillräcklig i andra fall är en annan diskussion.

Resultatet av interventionen i Libyen återstår att se, både i fråga om framgång och vad som kan ses som de intervenerande staternas intressen eller egentliga syfte med interventionen. Men

även detta kan ändras, Om det framkommer att stater hade materiella intressen i Libyen utesluter det inte att R2P och normer har haft inflytande över agerande. Men skulle det göra interventionen mindre *humanitär*? Detta leder till en annan diskussion om huruvida det är avsikten eller resultatet som gör en intervention humanitär.

Den här uppsatsen argumenterar för ett ömsesidigt beroende mellan normer och handlingar. Detta är interventionen i Libyen ett tydligt exempel på. R2P har betydelse för interventionen i Libyen och interventionen i Libyen har betydelse för normen R2P. En fortsatt utveckling av R2P inom det internationella samfundet i samma hastighet som beskrivits i uppsatsen skulle medföra förändringar hur världen samverkar. Motsättningarna och diskussionerna av R2P och FN-stadgan är naturliga men problematiska. Men diskussioner och skilda uppfattningar om normer kan förtydliga dem och hjälpa deras spridning.

Det finns dock dimensioner av internationellt samarbete som väcker frågor om det ens är möjligt för R2P att få absolut genomslag. Ett exempel på detta är veto-rätten i säkerhetsrådet. De permanenta medlemmarna har möjligheten att när som helst motsätta sig beslut enligt R2P av i stort sett vilka anledningar som helst. Uppmaningarna om att P5 bör vara återhållsamma med användning av veton i R2P situationer är befogad och knyter an till ett större problem för internationell samverkan än konsensus om R2P och humanitär intervention, nämligen reform av säkerhetsrådet.

Det är svårt att tänka sig interventioner för att rädda befolkningar hos P5, och alltid finns möjligheten att vetoanvändning eller andra hinder kan sätta stopp för R2P. Officiell acceptans och eventuell lagstatus för R2P kan bara gå en del av vägen. Det går dessutom att fråga sig om permanenta medlemmar med en historik av ifrågasatt hantering av mänskliga rättigheter skulle låta R2P få lagstatus. Även om R2Ps utveckling mot lagstatus är möjlig följer frågan om det är önskvärt. Det finns även tolkningsutrymme i FN-stadgan som både möjliggör och försvårar användning av R2P. Det finns många frågor av denna typ som är sammanlänkande med humanitär intervention och R2P är bara svaret på några av dem eftersom hela problematiken ytterst knyter an till hur det internationella systemet är beskaffat, staters natur och hur samarbete uppnås och behålls inom internationella relationer.

Om R2P följer normers utvecklingskurva och får lagstatus finns det ändå ingen garanti för att R2P kommer appliceras på varje lämplig situation. Det finns många omständigheter som kan hindra sådan utveckling och frågan om varför stater agerar som de gör kan inte bara besvaras genom normer, även andra villkor har påverkan.

6.2 Vidare forskning

Det andra villkoret för att Intervention ska ske *politisk vilja* har även det ett stort förklarande värde och är lämpligt för vidare forskning. Det skulle vara intressant att studera fallet Libyen i efterhand för att se hur den politiska viljan var fördelad. Flera av de permanenta medlemmarna av säkerhetsrådet valde att avstå att rösta om resolution 1973: vad finns det för ytterligare förklaringar till det? Handlar det om processer inuti stater? Det är även intressant att se vad som händer med R2P efter Libyen, hur mycket är normen beroende på framgång i praktisk implementering?

Under arbetet med den här uppsatsen kom mycket massmedialt fokus att läggas på konflikten i Syrien. I Syrien, likt Libyen, har många civila dödats genom statens svar på protester. Reaktionen på händelserna i Syrien har dock stoppats i Säkerhetsrådet. Jämförelser mellan det internationella samfundets svar på Libyen och Syrien har möjligheter att ytterligare kartlägga de faktorer som gör att det internationella samfundet agerar vid kriser där R2P kan tillämpas. Oron för säkerhetsrådets selektivitet är således inte obefogad och vad kan det finnas för anledningar till denna selektivitet?

6.3 Sammanfattning

Den här uppsatsen har undersökt interventionen i Libyen och normen R2P. R2P handlar om hur det internationella samfundet ska handla vid brott mot mänskligheten och har åberopats i anslutning till situationen i Libyen våren 2011. Detta har undersökts med hjälp av konstruktivistisk teori inom internationella relationer och har visat ett ömsesidigt beroende mellan interventionen i Libyen och normen R2P.

Normer har betydelse för internationella relationer när de påverkar hur stater agerar. Enligt konstruktivism följer stater en *lämplighetens logik* där de utför handlingar som anses som lämpligt beteende för den agerande staten. Detta har att göra med statens identitet, vilken inte är bestämd utan måste bekräftas genom handlingar som bekräftar den. Olika normer har olika styrkor och vissa normer har lättare att nå internationellt genomslag än andra.

Enligt Finnemore & Sikkink går internationella normers utveckling genom tre stadier. I det första stadiet förespråkas normerna av individer och organisationer som är starkt övertygade om normens godhet och vill övertala stater till att följa den. I det andra stadiet används normen för att legitimera handlingar av stater och har påbörjat en institutionalisering där den anammas av internationella organisationer. Här kan stater agera efter normen av flera skäl som att den

legitimerar handling eller en rädsla för att hamna utanför en gemenskap av stater som anammat normen. I det tredje stadiet kan normen återspeglas i form av lagar och efterföljas av vana eller anpassning till att följa den vedertagna sedvänjan.

R2P befinner sig i ett av de tidigare utvecklingsstadierna för internationella normer enligt Finnemore & Sikkinks teori om internationella normers utveckling och spridning. Detta bekräftas genom interventionen i Libyen som visar på legitimering av handling utifrån normen R2P. Även interventionen i Libyen har påverkats av R2P, den tid som gick från beslut i säkerhetsrådet till verklig handling var kort. Syftet med interventionen i Libyen är att skydda civila mot brott mot mänskligheten och utförs utan utländska trupper på marken i Libyen. Det går på så sätt att se hur R2P har uppbyggande verkan på interventionen i Libyen.

R2Ps vidare utveckling kan få konsekvenser för hur det internationella samfundet agerar vid brott mot mänskligheten och andra allvarliga humanitära kriser. Det kan också betyda omvälvningar och möjligtvis konflikter inom FN-systemet. Framtiden går inte att förutspå men R2P har haft betydelse för interventionen i Libyen och detta har möjligheten att få betydelse för framtida internationell samverkan.

Källförteckning

- African Union., 2011. *The African Union deeply concerned About the Situation in Libya*. 23 February 2011 [online] tillgänglig: <<http://au.int/en/dp/ps/content/african-union-deeply-concerned-about-situation-libya>> använd 7 maj 2011.
- Al Jazeera., 2011a. *Fresh violence rages in Libya*. 22 Feb 2011 [online] tillgänglig <<http://english.aljazeera.net/news/africa/2011/02/201122261251456133.html>> använd 2 maj 2011.
- Al Jazeera., 2011b. *Arabs May impose Libya no-fly zone*. 3 March 2011 [online] tillgänglig <<http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2011/03/20113218130353466.html>> använd 7 maj 2011
- Amnesty International., 2011a . *Death toll mounts as Libyan security forces target protesters*. [online] 18 Feb 2011 tillgänglig: <<http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/death-toll-mounts-libyan-security-forces-target-protesters-2011-02-18>> använd 2 maj 2011.
- Amnesty International., 2011b. *Libyan Leader must end spiralling killings*. [online] 20 Feb 2011 tillgänglig: <<http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/libyan-leader-must-end-spiralling-killings-2011-02-20>> använd 2 maj 2011.
- Annan, K., 2000. *We the Peoples: The Role of the United Nations In the 21st Century*. [online] tillgänglig: <<http://www.un.org/millennium/sg/report/full.htm>> använd 25 maj 2011
- Badescu, C & Weiss T., 2010. Misrepresenting R2P and Advancing Norms: An Alternative Spiral? *International Studies Perspectives*. Volume 11, Issue 4, pp 354-374. Wiley Online Library. använd 27 april 2011.
- BBC News., 2011. *Libya: US, UK and France attack Gaddafi forces*. 20 March 2011 [online] tillgänglig <<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12796972>> använd 7 maj 2011.
- Barnett, M., 2002. *Eyewitness to a Genocide: The United Nations and Rwanda*. Itacha: Cornell University Press.
- Cotler, I. & Genser, J., 2011. *Libya and the Responsibility to Protect*. The New York Times, [online] 28 February, available at <http://www.nytimes.com/2011/03/01/opinion/01iht-edcotler01.html?_r=2>, använd 17 mars 2011.
- Dagens Nyheter., 2011. *Detta har hänt: Striderna i Libyen*. 1 May 2005. [online] tillgänglig: <<http://www.dn.se/nyheter/varlden/detta-har-hant-striderna-i-libyen>> använd 3 May 2011.
- De Waal, A 2007, Darfur and the failure of the responsibility to protect, *International Affairs*, 83, 6, pp. 1039-1054, Academic Search Elite, EBSCOhost, viewed 27 April 2011.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L., 2003. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedst Juridik AB.

- Evans, G. 2011. No-fly zone will help stop Gaddafi's carnage. *Financial Times*. 27 February 2011. [online] tillgänglig: <<http://www.ft.com/cms/s/0/8ac9d1dc-4279-11e0-8b34-00144feabdc0.html#axzz1FNuCCI4b>> använd 4 maj 2011.
- Fearon, J & Wendt, A. 2002. Rationalism v. Constructivism: A Skeptical View. In: Carlsnaes, W., Risse, T. & Simmons, A. eds., 2002. *Handbook of International Relations*. London: Sage Publications. Chapter 3.
- Finnemore, M. 1996a. *National Interests in International Society*. Itacha: Cornell University Press.
- Finnemore, M. 1996b. Constructing Norms of Humanitarian Intervention. In: Katzenstein, P. ed. 1996. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press. Chapter 5.
- Finnemore, M, & Sikkink, K 1998, *International Norm Dynamics and Political Change*, *International Organization*, 52, 4, pp. 887-917, Business Source Premier, EBSCOhost, använd 21 april 2011.
- Global Centre for The Responsibility to Protect., 2011a. Populations in Focus. [online] available at: <<http://globalr2p.org/countrywork/index.php>> använd 18 maj 2011
- Global Centre for The Responsibility to Protect., 2011b. *Open statement on the Situation in Libya*. [online] 22 Feb 2011. tillgänglig: <<http://globalr2p.org/countrywork/country.php?country=27>> använd 3 maj 2011.
- Global Centre for The Responsibility to Protect., 2011c. Open Letter to the Security Council on the Situation in Libya. March 4 [online] tillgänglig: <http://globalr2p.org/media/pdf/Open_Letter_to_the_Security_Council_on_the_Situation_in_Libya.pdf> använd 4 maj 2011
- Grono, N. 2006. Briefing - Darfur: The international community's failure to protect. *African Affairs*, 105, 421, pp. 621-631. Oxford Journals.
- Hanson, V 2011, 'War Without Strategy', *National Review*, 63, 7, pp. 26-30, Academic Search Elite, EBSCOhost, viewed 2 May 2011.
- Holzgrefe, J. & Keohane, R. eds., 2003. *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal, and Political Dilemmas*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hospers, J., 1997. *An Introduction to Philosophical Analysis*. 4th ed. New York: Routledge
- Human Rights Watch., 2011a. *Libya: Security Forces Kill 84 Over Three Days*. [online] 18 Feb 2011 tillgänglig <<http://www.hrw.org/en/news/2011/02/18/libya-security-forces-kill-84-over-three-days>> använd 2 maj 2011.
- ICISS., 2001. *The responsibility to Protect: Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*. [online] tillgänglig: <<http://www.iciss.ca/pdf/Commission-Report.pdf>> använd 24 maj 2011.

ICRtoP., 2009. *Report on the General Assembly Plenary Debate on the Responsibility to Protect*. [online] tillgänglig: <http://www.responsibilitytoprotect.org/ICRtoP%20Report-General_Assembly_Debate_on_the_Responsibility_to_Protect%20FINAL%2009_22_09.pdf> använd 23 maj 2011.

ICRtoP. 2011: *An Introduction to the Responsibility to Protect*. [online] tillgänglig: <<http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/about-rtop/learn-about-rtop>>, använd 26 april 2011.

Jepperson, R., Wendt, A. & Katzenstein, P. 1996. Norms, Identity, and Culture in National Security. In: Katzenstein, P. ed. 1996. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press. Chapter 2

Katzenstein, P. 1996. Introduction: Alternative Perspectives on National Security. In: Katzenstein, P. ed. 1996. *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press.

Lamy, S., 2005. Contemporary Mainstream Approaches: Neo-realism and Neo-Liberalism. In: Baylis, J & Smith, S. eds. 2005. *The Globalization of World Politics*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press. Chapter 9.

Parsons, C., 2010. Constructivism and Interpretive Theory. In: Marsh, D. & Stoker, G. eds., 2010. *Theory and Methods in Political Science*. 3rd ed. New York: Palgrave Macmillan. Chapter 4.

Patel, R. & Davidson, B. 2003. *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Reus-Smit, C., 2001. Constructivism. In: Burchill, S. et al., 2001. *Theories of International Relations*. 3rd ed. New York: Palgrave Macmillan. Chapter 8.

Roberts, A., 2004. The United Nations and Humanitarian Intervention. In: Welsh, J. ed., 2004. *Humanitarian Intervention and International Relations*. Oxford: Oxford University Press. Chapter 5

Thakur, R., 2006. *The United Nations, Peace and Security*. Cambridge: Cambridge University Press.

Thakur, R., 2007. Humanitarian Intervention. In: Weiss, T. & Daws, S. eds., 2007. *The Oxford Handbook on the United Nations*. Oxford: Oxford University Press. Chapter 23

Thakur, R., 2011. UN must prevent Libyan slaughter. *The Record*. [online] 2 March. tillgänglig: <<http://www.therecord.com/opinion/editorial/article/495508--un-must-prevent-libyan-slaughter>> använd 4 maj 2011.

UN, Department of Public Information. 2007. *SECURITY COUNCIL FAILS TO ADOPT DRAFT RESOLUTION ON MYANMAR, OWING TO NEGATIVE VOTES BY CHINA, RUSSIAN FEDERATION: Vote is 9 in Favour to 3 Against, with 3 Abstentions*. 12 January 2007. [online] tillgänglig: <<http://www.un.org/News/Press/docs/2007/sc8939.doc.htm>> använd 29 april 2011.

UN, Department of Public Information (DPI). 2008. *SECRETARY-GENERAL Appoints Edward C. Luck of United States Special Adviser*. 21 February 2008. [online] tillgänglig: <<http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sga1120.doc.htm>> använd 27 april 2011.

UN, Department of Public Information (DPI). 2011a. Security Council Press Statement on Libya. 22 February 2011. [online] tillgänglig t: <<http://www.un.org/News/Press/docs//2011/sc10180.doc.htm>> använd 3 mars 2011.

UN, Department of Public Information (DPI). 2011b. *Ban strongly condemns Qadhafi's actions against protesters, calls for punishment*. 23 February 2011. [online] tillgänglig: <<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=37599&Cr=Libya&Cr1=>> använd 4 mars 2011

UN, Department of Public Information (DPI). 2011c. *General Assembly Suspends Libya From Human Rights Council*. 1 March 2011. [online] tillgänglig: <<http://www.un.org/News/Press/docs/2011/ga11050.doc.htm>> använd 5 maj 2011

United Nations., 2004. *A More Secure World: Our Shared Responsibility*. Report of the Secretary General's High-level Panel on Threats, Challenges and Change. [online] tillgänglig: <<http://www.un.org/secureworld/report2.pdf>> använd 26 april 2011.

United Nations, 2009., *Implementing the Responsibility to Protect*. Report from the Secretary General. Ki-moon Ban. [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/8666051.030159.html>> använd 24 maj 2011.

United Nations, Security Council. 2006., Resolution 1674. S/RES/1674 (2006). [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/8719852.html>>, använd 26 april 2011.

United Nations, Security Council, 2007., Resolution 1769. S/RES/1769 (2007). [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/6043446.66004181.html>> använd 28 april.

United Nations, Security Council. 2011., Resolution 1973. S/RES/1973 (2011). [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/2719679.77285385.html>>, använd 13 april 2011.

United Nations, Security Council, 2011. Meeting records S/PV.6490. [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/655760.616064072.html>> använd 27 april 2011.

United Nations, Security Council, 2011. Meeting records S/PV.6491. [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/9346565.6042099.html>> använd 27 april 2011.

United Nations, Security Council, 2011. Meeting records. S/PV.6498. [online] available at: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/6276736.25946045.html>> använd 27 april 2011.

United Nations, Security Council, 2007., Draft Resolution S/2007/14 (2007). [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/4086072.html>> använd 27 april 2011.

United Nations, General Assembly, 2005, *World Summit Outcome Document A/60/1*. [online] tillgänglig: <<http://daccess-ods.un.org/TMP/1496334.html>> använd 27 april 2011.

United Nations., OHCHR., 2011. *Human Rights Council debates situation of human rights in Libya*. [online] tillgänglig: <<http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=10766&LangID=E>> använd 4 mars 2011.

UN Watch., 2011. *Urgent NGO Appeal to World Leaders to Stop Atrocities in Libya*. 20 February 2011. [online] tillgänglig: <<http://blog.unwatch.org/index.php/2011/02/20/urgent-ngo-appeal-to-world-leaders-to-prevent-atrocities-in-libya/>> använd 4 mars 2011.

Vromen, A. 2010. Rediscovering Qualitative Methods. In: Marsh, D. & Stoker, G., 2010. *Theory and Methods in Political Science*. 3rd ed. New York: Palgrave Macmillan. Chapter 12

Welsh, J. ed., 2004. *Humanitarian Intervention and International Relations*. Oxford: Oxford University Press.

Wendt, A. 1999. *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wendt, A. 1992. Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics *International Organization*. Vol. 46, No. 2 (Spring, 1992), pp. 391-425, Published by: The MIT Press available at: <http://www.jstor.org/stable/2706858> använd 5 maj 2011.

Wheeler, N., 2004. The Humanitarian Responsibilities of Sovereignty: Explaining the Development of a New Norm of Military Intervention for Humanitarian Purposes in International Society. In: Welsh, J. ed., 2004. *Humanitarian Intervention and International Relations*. Oxford: Oxford University Press. Chapter 3.